

RIKSDAGENS PROTOKOLL

Nr 31

ANDRA KAMMAREN

1969

16—17 oktober

Debatter m. m.

Torsdagen den 16 oktober

	Sid.
Hälsningsanförande.....	5
Minnesord över avlidna ledamöter av kammaren.....	5
Meddelande ang. sammanträdestider m. m.	6
Interpellationer av:	
herr Ahlmark (fp) ang. principerna för avvisning av zigenare.....	7
herr Andersson i Örebro (fp) ang. upphävande eller begränsning av enskild persons lagliga möjlighet att anordna spel med spelautomat	8
herr Antonsson (cp) ang. de svenska insatserna för återuppbyggnad i Vietnam.....	9
herr Antonsson (cp) ang. ett effektivare försäkringsskydd mot skador på växande skog.....	10
herr Wedén (fp) ang. regeringens inställning till frågorna om bi- ståndet till Vietnam.....	11
fru Nettelbrandt (fp) ang. de principer som tillämpas vid tillsättning av professurer.....	12
fru Nettelbrandt (fp) ang. utbyggnaden av Frescatiuniversitetet...	12
herr Källstad (fp) ang. befrielse för kristna samfund m. fl. organisa- tioner från arbetsgivaravgift.....	13
herr Gustavsson i Alvesta (cp) ang. forskning rörande verkningarna av våld i film och televisionsprogram.....	14
herr Wiklund i Stockholm (fp) ang. åtgärder för att trygga säkerheten på allmänna platser.....	15
herr Hermansson (vpk) ang. upprättande av diplomatiska förbin- delser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering.....	16
herr Hermansson (vpk) ang. lättnader i den kommunala beskatt- ningen.....	17

	Sid.
fru Marklund (vpk) ang. sysselsättningsskapande åtgärder i Norrlandslänen.....	18
herr Oskarson (m) ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog.....	18
herr Gustafson i Göteborg (fp) ang. tillskapande av en rådgivande grupp för förhandlingarna beträffande Nordek.....	19
herr Mundebo (fp) ang. åtgärder för att minska boendekostnaderna	20
herr Jönsson i Ingemarsgården (fp) ang. sysselsättningsskapande åtgärder i Norrland.....	21
herr Romanus (fp) ang. öppethållande av butiker på söndagarna...	23
herr Bohman (m) ang. ändringar i den s. k. Rhodesia-lagen.....	24
herr Börjesson i Falköping (cp) ang förbättrad information om dödsbodelägares möjligheter att skydda sig mot betalningsansvar för avliden persons skulder	26
herr Magnusson i Borås (m) ang. lättnader i kreditrestriktionerna, m. m.	27
herr Petersson i Gäddvik (m) ang. sysselsättningsskapande åtgärder i Norrbotten.....	27
herr Johansson i Skärstad (cp) ang. befrielse för hörselskadade från skyldighet att erlägga TV-licensavgift.....	29
herr Persson i Heden (cp) ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog.....	29
herr Jonasson (cp) ang. beskattningen av jordbrukstraktorer.....	30
herr Jonasson (cp) ang. förbättring av vägförbindelserna med Norge	31
herr Josefson i Arrie (cp) ang. bestridandet av kostnaderna för drift av icke lönsamma busslinjer.....	32
fru Jonäng (cp) ang. tillskapande av en opinionsnämnd för film....	32
herr Wennerfors (m) ang. talpedagogutbildningen.....	33
herr Ringaby (m) ang. åtgärder för att trygga medborgarnas säkerhet till liv och lem.....	34
herr Åberg (fp) ang. förstärkning av väderlekstjänstens jourtjänst	34
herr Werner (m) ang. åtgärder mot ungdomsbrottsligheten.....	35
herr Fridolfsson i Stockholm (m) ang. befrielse för kristna och andra ideella organisationer från arbetsgivaravgift.....	35
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Clarkson (m) ang. åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av penningförfalskning	37
herr Sjöholm (fp) ang. konsekvenserna av automobilskattens uppdelning på terminer i vissa fall.....	37
herr Andersson i Örebro (fp) ang. lagstiftning om rätt för köpare att annullera kontrakt som slutits vid s. k. dörrförsäljning	37

	Sid.
herr Källstad (fp) ang. urvalsmetoden för tillträde till de spärrade linjerna vid fackhögskolor och universitet	37
herr Antby (fp) ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog	37
herr Börjesson i Falköping (cp) ang. förbättrad beredskap mot stormkatastrofer	37
herr Hermansson (vpk) ang. materiellt stöd till Demokratiska Republiken Vietnam och Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering	37
herr Magnusson i Borås (m) ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog	37
herr Stridsman (cp) ang. sysselsättningsfrämjande åtgärder i Torne-dalen	37
herr Gustafsson i Stenkyrka (cp) ang. förbättring av kommunikationerna mellan Gotland och fastlandet	37
herr Jonasson (cp) ang. tillämpningsföreskrifterna till traktorskatteförordningen	37
herr Jonasson (cp) ang. lättnad i beskattningen av vissa fastigheter	37
fröken Wetterström (m) ang. åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av sedelförfalskning	37
herr Wennerfors (m) ang. åtgärder för att främja simkunnigheten	37
herr Wennerfors (m) ang. tillsättande av en expertgrupp för lösande av zigenarnas problem	38
herr Magnusson i Nennesholm (cp) ang. omprövning av beskattningen av traktorer	38

Fredagen den 17 oktober

Meddelande om enkla frågor av:

fru Kristensson (m) ang. ordningen för överlämnande av förhandlingsuppdrag till statens avtalsverk	41
herr Carlshamre (m) ang. principerna för ansvarsfördelningen inom Sveriges Radio	41
herr Enskog (fp) ang. tidpunkten för framläggande av proposition om Mälarledens fördjupning	41
herr Enskog (fp) ang. ändring i bestämmelserna om den tidpunkt från vilken sjukpenning utgår	42
fru Ryding (vpk) ang. utredning om orsaken till att nyproducerade lägenheter står outhyrda	42
herr Boo (cp) ang. åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av sedelförfalskning	42

	Sid.
herr Romanus (fp) ang. statliga myndigheters utannonsering av tjänster.....	42
fru Ryding (vpk) ang. skärpning av skyddsbestämmelserna för koloxidfarliga arbetslokaler.....	42
herr Jönsson i Ingemarsgården (fp) ang. åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av sedelförfälskning.....	42
herr Enskog (fp) ang. förfrågningar från företag om tillämpningen av den s. k. Rhodesia-lagen.....	42

Torsdagen den 16 oktober

Kl. 11.00

§ 1

Hälsningsanförande

Herr TALMANNEN öppnade sammanträdet med följande ord:

Jag hälsar kammarens ärade ledamöter välkomna till årets höstsession, som härmed förklaras öppnad.

§ 2

Minnesord över avlidna ledamöter av kammaren

Herr TALMANNEN yttrade:

Under kammarens ferier har två av våra kamrater, Yngve Hamrin och Erik Larsson i Norderön, gått ur tiden.

Yngve Hamrin avled den 25 augusti efter en längre tids sjukdom. Han tillhörde landstinget sedan år 1946 och invaldes i andra kammaren år 1953. Under sina mer än 30 år som chefredaktör blev han en av vårt lands mest uppmärksammade publicister, och han var en ledande man inom svensk frikyrkörörelse.

Yngve Hamrins stora intresse var idépolitiken. I kammardebatterna tog han ofta upp folkmoraliska och religiösa frågor. En stor del av sin tid ägnade han åt arbetet i konstitutionsutskottet, som han länge och intill sin bortgång tillhörde. Han hade en stark känsla för riksdagens värdighet och riksdagsledamöternas ansvar inför den allmänna opinionen. Han var en orädd, skicklig och fängslande talare, vars ärliga patos vann respekt även hos meningsmotståndare.

Erik Larsson i Norderön avled helt oväntat den 6 oktober under en debatt i Jämtlands läns landsting. Han intog en framskjutet plats i sitt hemlän inom både den kommunala förvaltningen och

näringslivets organisationer. Han var också häradsdomare.

År 1958 invaldes Erik Larsson i andra kammaren, och redan året därpå inträdde han i första lagutskottet. Utöver de till detta utskott hörande ärendena intresserade han sig främst för Norrlandsfrågorna. Hans insatser i debatterna präglades av lugn saklighet samtidigt som de vittnade om hur starkt engagerad han var i de uppgifter som blivit honom anförtrödda. Genom sitt öppna och vänliga sätt tillvann han sig sina riksdagskamraters sympati och tillgivenhet.

Med saknad och tacksamhet minns vi dessa våra bortgångna kamrater och lyser frid över deras minne.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

§ 3

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll angående den i 32 § riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Departementsprotokoll 15.10.1969

Till justitiedepartementet har från länsstyrelsen i Jönköpings län inkommit fullmakt för Gösta Sterne och från länsstyrelsen i Jämtlands län fullmakt för Nils G. Åsling, som vid nya röstsammanräkningar utsetts till ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av kammaren.

Granskning av fullmakterna företas inför chefen för justitiedepartementet i närvaro av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret.

Någon anmärkning framställs ej mot fullmakterna.

Detta protokoll och de granskade full-

Meddelande ang. sammanträdestider m. m.

makterna skall överlämnas till andra kammaren.

Enligt uppdrag
Margit Hirén

Vid detta protokoll var fogade de däri omförmälda fullmakterna för herrar Gösta Sterne och Nils G. Åsling att inträda såsom ledamöter av kammaren för tiden till den 1 januari år 1973 efter herr Hamrin respektive herr Larsson i Norderön.

Herr talmannen meddelade, att herrar Sterne och Åsling intagit sina platser i kammaren.

§ 4

Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelse:

Till Riksdagen

Härmed får jag avsäga mig förtroendet att vara justitieombudsman fr. o. m. den 3 november 1969.

Stockholm den 15 oktober 1969

Hugo Henkow

Kammaren beslöt, att med anledning av denna avsägelse erforderligt val skulle i föreskriven ordning anställas.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig ha om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid sammanträde torsdagen den 23 innevarande oktober företaga val av valmän jämte suppleanter för utseende av en riksdagens ombudsman.

§ 5

Herr talmannen meddelade, att herr andre vice talmannen Cassel och fru Anér enligt till kammaren inkomna läkarintyg vore sjukskrivna, herr andre vice talmannen Cassel under tiden den 16—den 26 innevarande oktober och fru Anér under tiden den 16—den 27 samma månad.

Herr andre vice talmannen Cassel och fru Anér beviljades ledighet från riksdagsgöromålen under angivna tider.

§ 6

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 16—28 oktober för deltagande i Förenta Nationernas generalförsamlings tjugofjärde ordinarie möte i New York.

Stockholm den 15 oktober 1969

Torsten Nilsson

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får vi anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden den 16 oktober—1 november 1969 för deltagande i statsutskottets femte avdelnings resa till Japan, Hongkong, Thailand och Italien.

Stockholm den 10 oktober 1969

Sigurd Lindholm

Lars Eliasson

Harald Almgren

Carl-Wilhelm Lothigius

Arne Blomkvist

Ingvar Svanberg

Karl-Erik Eriksson

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får vi anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 16—22 oktober 1969 för deltagande i utrikesutskottets resa till USA och Canada.

Stockholm den 9 oktober 1969

Stig Alemyr

Sven Mellqvist

Nancy Eriksson

Till Riksdagens andra kammare

Härmed anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet fr. o. m. den 16 oktober t. o. m. den 2 november 1969 för deltagande i FN:s generalförsamling i New York.

Stockholm den 15 oktober 1969

Ola Ullsten

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 7

Meddelande ang. sammanträdestider m. m.

Interpellation ang. principerna för avvisning av zigenare

Herr TALMANNEN yttrade:

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för andra kammarens sammanträden under tiden den 16 oktober—30 november. Därav framgår bland annat att den första frågestunden äger rum torsdagen den 23 oktober med början kl. 15.30. Då besvaras frågor som inlämnats senast kl. 12.00 fredagen den 17 oktober.

En allmänpolitisk debatt anordnas onsdagen den 29 oktober kl. 10.00 med eventuell fortsättning torsdagen den 30 och fredagen den 31 oktober, båda dagarna med början kl. 10.00. Vid torsdagens och fredagens sammanträden kan även utskottsutlåtanden upptas till avgörande. Om samtliga ärenden hinna slutbehandlas på torsdagen blir fredagens sammanträde ett bordläggningsplenum, som i så fall tar sin början kl. 14.00.

I den mån behov därav föreligger kommer fr. o. m. den 14 november arbetsplena att anordnas också på fredagarna. Dessa sammanträden börjar kl. 10.00.

Kammarens ledamöter har tillställts en preliminär plan för behandling i kamrarna av utskottsutlåtanden intill november månads utgång. Med hänsyn till att en mycket stor del av utskottens arbetsmaterial ännu inte föreligger är de från utskotten erhållna tidsuppgifterna osäkra i vad avser sessionens senare del. För december månad kommer plan att upprättas så snart det blir möjligt att bättre överblicka vilka ytterligare propositioner som skall slutbehandlas av riksdagen under höstsessionen.

Tidpunkten för sessionens sista arbetsplenum kan inte anges förrän närmare uppgifter erhållits beträffande propositionsavlämnandet. Såvitt nu kan bedömas torde riksdagsarbetet kunna avslutas först omkring den 17 december. Sedvanlig tidsplan för sammanträdena under december månad kommer att framläggas i början av november.

Jag vill slutligen erinra om att till kammarens ledamöter utdelats förteckningar över dels propositioner avsedda att föreläggas höstsessionen, dels uppskov till höstsessionen med behandlingen av vissa ärenden. Särskilda meddelanden har utarbetats angående riksdagens arbete m. m. under höstsessionen, riksdagens utrikeskontakter och riksdagens skoltjänst.

§ 8

Interpellation ang. principerna för avvisning av zigenare

Ordet lämnades på begäran till

Herr AHLMARK (fp), som yttrade:

Herr talman! Regeringens beslut den 9 oktober i år att från Sverige låta avvisa 47 zigenare har lett till en omfattande debatt. Kritikerna av beslutet har anfört många skäl. Man har pekat på att vi på humanitära grunder inte sällan låtit utläningar få uppehållstillstånd i landet; av samma skäl kunde de nu avvisningshotade få stanna, vilket de själva intensivt önskar. Man har också konstaterat att zigenarna riskerar att drabbas av diskriminering i det land dit de kommer att sändas. Man har sagt att de nu — ofta för första gången i sitt liv — börjar få tillgång till undervisning och sjukvård. Ytterligare ett antal argument har anförts mot regeringens beslut.

Protesterna mot den planerade avvisningen bärs upp av kravet på att medmänsklighet och humanitära hänsyn i hög grad bör påverka myndigheternas handlande i fall som dessa. Jag delar den värderingen och anser det självklart att inrikesministern lämnar riksdagen en redogörelse för de principer som varit vägledande för detta beslut. Jag utgår från att den redogörelsen lämnas riksdagen *innan* avvisningen enligt planerna skall verkställas.

Med hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikes-

Interpellation ang. upphävande eller begränsning av enskild persons lagliga möjlighet att anordna spel med spelautomat

departementet få ställa följande fråga:

Vilka principer har legat till grund för regeringens beslut den 9 oktober i år att ur Sverige avvisa en grupp på 47 zigenare?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. upphävande eller begränsning av enskild persons lagliga möjlighet att anordna spel med spelautomat

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANDERSSON i Örebro (fp), som yttrade:

Herr talman! Enligt 1 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 får lotteri för allmänheten om pengar eller pengars värde endast anordnas efter tillstånd av Kungl. Maj:t eller — i vissa fall — av länsstyrelse eller polismyndighet eller efter anmälan till polismyndighet. Som lotteri anses varje företag, där genom slumpen en eller flera deltagare kan erhålla vinst till högre värde än det som erhålls av envar deltagare. Om sådana vinstmöjligheter föreligger betraktas även marknads- och tivolinöjen, såsom mekaniska spelapparater, ringkastningsanordningar och skjutbanor, som lotterier.

I 2 § samma förordning stadgas, att lotteri må anordnas endast efter anmälan hos polismyndighet minst sju dagar innan, om vissa förutsättningar är uppfyllda. Denna paragraf anses tillämplig på spelautomater inom offentligt nöjeställningsområde. Dit räknas även t. ex. danstillställning på restaurang. Är inte *samtliga* förutsättningar i 2 § uppfyllda kan tillstånd att anordna lotteri i form av spelautomater endast ges av Kungl. Maj:t. Enligt uppgift från riksdagens upplysningstjänst har något tillstånd till spel med »enarmade banditer» aldrig sökts.

Spelautomater förekommer emellertid

i stor omfattning utan att förutsättningarna i 2 § är uppfyllda — och följaktligen ingen anmälan till polismyndighet skett — t. ex. i bensinstation, affär samt restaurang utan samband med nöjeställning (dans). I det fallet föreligger enligt domstolsuppfattning olaga lotteri då vinstpolletet kunnat lösas in i varor eller pengar. I de fall då vinstpolletter endast fått användas för fortsatt spel är rättsläget oklart. Vissa domstolar har här ansett, att lotteri enligt förordningens mening ej förelegat (ej vinstmöjlighet) och att spelet därför ej varit olagligt.

Om den stora ökning som de legala spelautomaterna fått ter sig oroande är utvecklingen med hasardspel på »privata klubbar» direkt skrämmande. Några föreskrifter som begränsar rätten att inneha spelautomater finns inte. Det är spel med dessa automater som under vissa förutsättningar är olagligt. Importen sker utan kontroll. En mängd privatpersoner har skaffat sig automater med myntkast för svenska enkronor och konstruerade för spel med olagligt hög vinstutdelning.

Sådana spel kan återfinnas inom bensinmackar, garage, biljardsalonger, klubbar o. d. i rum där skyltar med texten »Privat» är uppsatt. Insatserna per spelomgång på dessa privatklubbar är oftast obegränsade.

Tillstånd eller anmälan behövs bara om spel anordnas för allmänheten men ej om det sker i slutna sällskap. Polis och åklagarmyndighet har därför svårt att ingripa när innehavaren hävdar att spelet anordnas för ett slutet sällskap.

Spelautomater är inkomstbringande för ägarna. Det framgår av det stora antal s. k. enarmade banditer som privatpersoner skaffat under de två senaste åren. Enligt den av statistiska centralbyrån redovisade statistiken över Sveriges utrikeshandel importerades år 1967 spelautomater och andra spelapparater för nöjesfält e. d. till ett värde av

Interpellation ang. de svenska insatserna för återuppbyggnad i Vietnam

cirka 4 miljoner kronor. Motsvarande tal år 1968 var över 10 miljoner kronor.

För närvarande saluförs i Sverige en mängd sådana apparater, där spelet inte sker med polletter utan där man genom att stoppa in en krona kan vinna jackpott på upp till 1 000 kronor. Apparaterna blir trots priset, 12 000—18 000 kronor, oftast en mycket god affär.

Spelautomater fanns i Sverige i stor mängd för ca 40 år sedan men förbjöds av myndigheterna, som endast tillät s. k. sällskapsspel där intet vinstmoment förefanns — undantag gjordes för folkparker och samhällsnyttiga rörelser. Spelautomaterna upplever något av en renässans just nu, och det nuvarande läget kan jämföras med läget för 40 år sedan.

Eftersom de sociala skadeverkningarna av denna form av hasardspel är så påtagliga måste det vara ett samhällsintresse att snabba och kraftfulla åtgärder vidtages som motverkar denna verksamhet.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få ställa följande fråga:

Avser statsrådet att framlägga förslag om sådana ändringar i lotteriförordningen att enskildas lagliga möjlighet att anordna spel med spelautomat, t. ex. med s. k. enarmade banditer, upphävs eller kraftigt begränsas?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. de svenska insatserna för återuppbyggnad i Vietnam

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANTONSSON (cp), som yttrade:

Herr talman! För att så mycket som möjligt underlätta situationen för dem som blir offer för militära konflikter måste Sverige mot bakgrund av sitt höga

välstånd vara berett att lämna hjälp. I de fall krigshandlingar ännu pågår är det angeläget att vi lämnar humanitär hjälp. Vidare måste vi vara beredda att medverka vid det återuppbyggnadsarbete som erfordras efter ett krigs slut.

Om insatserna för att hjälpa de krigsdrabbade i Vietnam har under senare tid förts en livlig debatt i vilken en rad missförstånd uppstått, såväl i Sverige som utomlands. Statsutskottet uttalade sig i våras i ett enhälligt utskottsutlåtande (SU nr 82) för insatser i nuvarande läge och för omfattande biståndsinsatser för återuppbyggnad efter krigets slut. I ett tal inför den socialdemokratiska partikongressen den 30 september uttalade utrikesminister Torsten Nilsson att han var »övertygad om att regeringen har en stark folkopinion bakom sig, när den nu planerar bistånd och krediter på över 200 miljoner till Nordvietnam att utgå under tre år». En del uttolkare av detta uttalande har funnit att regeringen därmed skulle ha beslutat sig för att bistå ett fortfarande krigförande land med återuppbyggnadsinsatser. I en tidningsartikel den 8 oktober framhöll utrikesministern att det enda nya i hans uttalande var att ett belopp för verksamheten angavs.

Trots denna artikel har spekulationerna fortsatt i frågan om den svenska regeringens ståndpunkt beträffande tidpunkten för återuppbyggnadshjälpens igångsättande. I detta läge, då missförstånd uppstått på olika håll, är det angeläget att regeringens uppfattning i frågan klarläggs genom en deklaration i riksdagen. Missförstånd måste undanröjas, om vi skall kunna bevara den nödvändiga enigheten kring svensk utrikespolitik. En betydande nationell enighet är en av förutsättningarna för den internationella tilltron till stabiliteten i svensk utrikespolitik.

Sverige har under det vietnamesiska kriget lämnat humanitär hjälp i olika former. Denna hjälp har i betydande utsträckning kanaliserats genom Röda

Interpellation ang. ett effektivare försäkringsskydd mot skador på växande skog

korset. Förberedelser pågår för en återuppbyggnadsinsats i samarbete mellan de nordiska länderna. Den är avsedd att insättas efter krigshandlingarnas slut. Under 1968 års värriksdag väckte jag i riksdagen förslag om att Sverige i För-
enta Nationerna eller annat internationellt forum borde ta initiativ till en återuppbyggnadsplan för Vietnam på bredast möjliga internationella bas. Det framstår efter de rapporter om förstörelsen i Vietnam, som kommit oss till del under det senaste året, som synnerligen angeläget att en bred internationell hjälpinsats sätts in så snart krigshandlingarna upphört. Vad som görs från Sverige och övriga nordiska länder har stor betydelse men därtill är en återuppbyggnadsplan på internationell bas nödvändig.

Med hänvisning till det anförda hemställes om kammarens tillstånd att till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena få framställa följande frågor:

Vill Ers Excellens, för att undanröja de missförstånd som uppstått inom och utom Sverige, i ett uttalande inför riksdagen klarlägga vilka hjälpinsatser som planeras för återuppbyggnadsarbetet i Vietnam och angiva tidpunkten för desammas insättande?

Kommer Sverige att i För-
enta Nationerna eller annat internationellt forum ta initiativ till ett internationellt återuppbyggnadsprogram för Vietnam?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. ett effektivare försäkringsskydd mot skador på växande skog

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANTONSSON (cp), som yttrade:
Herr talman! Stormväder, snöfall och torka har vid upprepade tillfällen under senare år vållat stor skada på växande

skog. Man kan t. ex. nämna de omfattande stormfällningarna i Norrland vid årsskiftet 1966—1967 och i Skåne hösten 1967 samt skadegörelsen i samband med årets hårda höststormar i västra och södra Sverige.

Den enskilde skogsägarens möjligheter att skydda sig mot ekonomisk förlust vid naturkatastrofer av det här slaget är för närvarande begränsade. Vissa skogsägare har visserligen försäkringar, som täcker en del av skadan i samband med storm, men dessa ger i allmänhet ett otillräckligt skydd. Försäkringsvillkoren är vanligen så utformade, att ersättning utgår när mer än halva skogsbeståndet skadats på en yta av minst ett hektar och med jämförelsevis låga belopp i förhållande till skadans omfattning. Försäkringstagaren står alltså en mycket betydande självrisk. Snö- och iskadorna på skog är för närvarande inte försäkringsbara.

Enskilda försäkringar, som bättre täckte den ekonomiska förlusten i samband med stormfällningar, skulle ställa sig mycket dyra för försäkringstagarna. Man kan därför inte påräkna någon större anslutning till sådana försäkringsformer. Ett mera omfattande bestånd av sådana försäkringar skulle också utsätta försäkringsbolagen för större risker än vad dessa normalt vill påta sig.

Åtskilligt talar därför för att man prövar någon form av kollektivt försäkringsskydd för skogsägare som drabbas av stormskada eller annan skada på växande skog. 1968 års stormskadeberedning diskuterar i sitt betänkande en försäkringskonstruktion, där staten skulle träda in som återförsäkringsgarant, när de totala ersättningskraven överstiger ett visst belopp. Man kan också tänka sig försäkringsformer uppbyggda efter annan modell. En skaderegleringsfond kan upprättas genom tillskott från det allmänna och från skogsägarna i form av t. ex. avgifter i samband med verkställda virkesleveranser.

Interpellation ang. regeringens inställning till frågorna om biståndet till Vietnam

Med stöd av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande fråga:

Har statsrådet för avsikt att låta utreda möjligheterna att åstadkomma ett effektivare försäkringsskydd för stormskador och andra skador på växande skog?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Interpellation ang. regeringens inställning till frågorna om biståndet till Vietnam

Ordet lämnades på begäran till

Herr WEDÉN (fp), som yttrade:

Herr talman! I en artikel i Dagens Nyheter den 8 oktober i år, införd som ett svar på frågor jag ställt i samma tidning någon dag tidigare, redogör utrikesminister Torsten Nilsson bland annat för synen på hjälpen till Vietnam.

Han skriver bl. a.: »Vidare innebär mitt uttalande att när striderna nått sitt slut även i Sydvietnam och klarhet inträtt om vem som kan komma att företräda Sydvietnams folk, konkret planering skall kunna inledas för återuppbyggnadsbistånd även där.» Och vidare: »Detta bistånd,» — syftar på humanitärt bistånd till Nordvietnam — »som får anses ligga inom sektorn humanitärt bistånd i vidare mening, kan enligt riksdagens och regeringens uppfattning utgå innan striderna avslutas i hela Vietnam. När det gäller det tilltänkta, för våra förhållanden omfattande återuppbyggnadsbiståndet är vår arbetshypotes att detta efter omsorgsfull planering och förhandlingsförberedelser skall kunna insättas så snart som möjligt. När detta kan tänkas bli är för dagen omöjligt att förutsäga.»

Denna komprimerande sammanfattning återger ståndpunkter som ett enigt

statsutskott i våras ställde sig bakom. Senare har från regeringens sida ytterligare understrukits att de svenska insatserna för återuppbyggnadsbiståndet planeras att ske först sedan kriget i Vietnam upphört. När regeringens uppfattning uttrycks på detta sätt föreligger inga delade meningar beträffande frågorna om biståndet till Vietnam.

Utrikesministerns anförande vid SAP-kongressen en vecka före diskussionen i Dagens Nyheter gav däremot i den del det gällde frågorna om bistånd till Vietnam intryck av att den svenska regeringens hållning skulle vara en annan. Orsaken härtill var främst att utrikesministern i den endast tre meningar långa passus som speciellt berörde biståndet till Vietnam icke gjorde i sammanhanget nödvändiga preciseringar. Utrikesministern nämnde sålunda inte att det bistånd till Nordvietnam som var aktuellt endast avsåg humanitärt sådant och att något återuppbyggnadsbistånd inte kommer i fråga innan kriget upphört. Vid en efterföljande presskonferens lämnade utrikesministern väsentligen samma version som inför kongressen.

Efter vad som skett är det självfallet av stor vikt att den svenska inställningen till Vietnamhjälpen ånyo helt klarlägges inför riksdagen och att riksdagen även får en försäkran om att inga missförstånd därom numera råder i andra länder.

Med hänvisning till vad jag anført hemställer jag därför om andra kammarens tillstånd att få ställa följande fråga till hans excellens utrikesministern:

Är utrikesministern beredd att snarast möjligt lämna riksdagen en redogörelse för regeringens inställning till frågorna om biståndet till Vietnam samt för ansträngningarna att avlägsna de intryck som skapats genom hans anförande vid den senaste SAP-kongressen?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Interpellation ang. de principer som tillämpas vid tillsättning av professorer

Ordet lämnades på begäran till

Fru NETTELBRANDT (fp), som yttrade:

Herr talman! Tillsättningen av professorer är en svår och grannliga angelägenhet. De forskningsarbeten och skrifter med vilka de sökande dokumenterar sina förtjänster är så specialiserade, att de i allmänhet kan bedömas endast av en liten krets av kolleger inom samma eller närbesläktade ämnen.

Själva tillsättningsförfarandet är, inte minst av den anledningen, komplicerat. En lång rad sakkunniginstanser avger yttranden och utlåtanden. I de fall där såväl de sakkunniga som fakulteten enhälligt förordat en sökande borde inga svårigheter föreligga vid utnämningens beslutet.

Det kan i vissa fall tänkas skäl till att Kungl. Maj:t bör gå mot en majoritets rekommendation. I sådana ärenden uppkommer dock regelmässigt missuppfattningar och ovilja, och frågan om redovisning av grunderna för Kungl. Maj:ts beslut kvarstår som ett irriterande inslag i arbetet. Om den förvaltande styrelsen, vederbörande fakultet, de särskilt utsedda sakkunniga och universitetskanslersämbetet kommer fram till ett entydigt resultat, väcker det befogad uppmärksamhet och undran, om det slutgiltiga resultatet kontrasterar mot samtliga instansers uttalade mening.

Med hänvisning till det anförda anhallen jag att till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet få ställa följande fråga:

Vill statsrådet redogöra för vilka omständigheter som kan motivera Kungl. Maj:t vid utnämning av professor, så som ibland sker, att frågå den uppfattning, som redovisats av samtliga instanser som haft att avge yttranden eller sakkunnigutlåtanden?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Interpellation ang. utbyggnaden av Frescatiuniversitetet

Ordet lämnades på begäran till

Fru NETTELBRANDT (fp), som yttrade:

Herr talman! 1959 beslöt riksdagen att Stockholms universitet — som dåvarande Stockholms högskola omvandlades till den 1 juli 1960 — successivt skulle flyttas ut till Frescatiområdet. Alternativet var att stanna kvar och expandera i det nuvarande universitetsområdet, kvarteren kring Observatoriekullen. Detta det s. k. innerstadsalternativet förkastades främst därför att det ansågs ta längre tid att förverkliga än en utbyggnad i Frescati.

Möjligheterna att snabbt förverkliga det nya universitetet tillmättes sålunda en avgörande betydelse vid valet av utbyggnadsalternativ. Den totala tiden för byggandet av Frescati beräknades till cirka tio år. I dag, cirka tio år efter riksdagsbeslutet, är planerna i huvudsak realiserade. Den huvudsakliga inflyttningen i det södra institutionsområdet för juridik, samhällsvetenskap, humaniora m. fl. ämnen kommer enligt planerna att påbörjas först 1970 och successivt fortgå till slutet av 1972. Det norra området med byggnader för naturvetenskapliga och andra laborativa ämnen beräknas bli successivt inflyttningsklart mellan 1972 och 1975.

Orsaken till de betydande förseningar som uppstått är inte minst att alla prognoser över studerandeantalet sprängts. Ursprungligen räknade man med ett studerandeantal på 10 000 i början av 1970-talet, en siffra som i verkligheten ungefär tredubblats. I och med att prognoserna sprängts, har naturligtvis planeringsramarna fått lov att revideras. Lokalprogrammen har avlöst varandra i snabb följd.

Den snabba ökningen av antalet studerande vid Stockholms universitet har skapat olidliga arbetsförhållanden för såväl lärare som studenter. De mest ex-

Interpellation ang. befrielse för kristna samfund m. fl. organisationer från arbetsgivaravgift

ceptionella av dessa är väl kända av allmänheten genom tidningsartiklar och på annat sätt. Exempelen på överfyllda, från alla sanitära synpunkter undermåliga och för undervisning direkt olämpliga, provisoriska föreläsningssalarna är legio.

I dag skulle Frescatiuniversitetet enligt de ursprungliga planerna ha stått färdigt. I själva verket kommer inflyttningen i undervisnings- och laboratorielokaler att ske successivt åren 1970—1975. Ytterligare flera studentgenerationer kommer alltså att tvingas uppleva svårigheterna att bedriva effektiva studier i de lokaler, som nu står universitetet till buds. Riskerna finns naturligtvis också, att som så många gånger förr förseningen uppstår i utbyggnadsprogrammet.

Utbyggnaden av institutionslokalerna har i tiden klart prioriterats framför utbyggnaden av det s. k. centrumområdet med serviceanordningar som huvudbibliotek, kårhus med restaurang, butiker, hälsovårdslokaler, barnstugor etc. Betydande praktiska olägenheter för de första stora grupperna av studerande kan därför förutses, om inte dessas servicebehov kan lösas med tillfredsställande provisorier.

Med stöd av det anförda får jag an hålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet få ställa följande fråga:

Vilka garantier kan statsrådet lämna för att den redan starkt försenade utbyggnaden av Frescatiuniversitetet inte ytterligare fördröjs?

Denna anhållan bordlades.

§ 15

Interpellation ang. befrielse för kristna samfund m. fl. organisationer från arbetsgivaravgift

Ordet lämnades på begäran till

Herr KÄLLSTAD (fp), som yttrade:
Herr talman! De kristna samfunden

och de humanitära organisationerna skall från den 1 januari 1969 som alla andra arbetsgivare erlägga allmän arbetsgivaravgift med 1 procent på lönen för sina anställda: missionärer, pastorer, sekreterare, diakonissor och andra.

Civilministern har framhållit att arbetsgivaravgiften inte innebär någon skattehöjning för arbetsgivarna, eftersom mervärdeskatten såsom avdragsgill kostnad medför vissa skattelättnader för redovisningsskyldiga företag. Det konstaterandet är emellertid inte tillämpligt på de kristna samfunden och de humanitära organisationerna, eftersom deras verksamhet icke är av kommersiell natur.

Det verkar som om samtliga instanser i beredningen av ärendet förbisett att arbetsgivaravgiften drabbar även icke kommersiella företag. Särskilt hårt drabbar avgiften de fria kristna samfunden och de humanitära organisationerna, som ur ekonomisk synpunkt bygger praktiskt taget hela sin verksamhet på frivilliga gåvomedel. Det innebär exempelvis för Svenska missionsförbundets och pingstvännernas del att de frivilliga gåvomedel som kommer från i vanlig ordning beskattade inkomster genom arbetsgivaravgift på lönerna åt missionärer, pastorer, diakonissor och andra anställda beskattas med ca 200 000 kronor om året för vart och ett av de nämnda samfunden. Motsvarande förhållande gäller för rent humanitär hjälpverksamhet genom Svenska röda korset, Lutherhjälpen, Frikyrkan hjälper etc.

Vid flera frikyrkosamfunds rikskonferenser i somras uttalades, att effekten av arbetsgivaravgiften för kristna samfund och humanitära organisationer är principiellt felaktig och oacceptabel. Från dessa organisationers synpunkt är det därför angeläget att en sådan lagändring kommer till stånd att arbetsgivaravgiften inte behöver erläggas av kristna samfund och organisationer med hu-

Interpellation ang. forskning rörande verkningarna av våld i film och televisionsprogram

manitär verksamhet eller i varje fall att statsmakterna vidtar sådana åtgärder att de negativa verkningarna av arbetsgivaravgiften för de samfund och organisationer som bygger sin verksamhet på medlemsavgifter och gåvomedel undanröjes. Bevillningsutskottet ville i sitt uttalande 1968 icke bestrida att skäl kan åberopas för att undanta vissa subjekt från skyldighet att erlagga avgiften.

Med hänsyn till nu anförda motive-ring hemställer jag om andra kamma-rens tillstånd att till statsrådet och che-fen för civildepartementet få ställa följande fråga:

Ämnar statsrådet vidta åtgärder för att införa en sådan lagändring, att arbetsgivaravgiften inte behöver erläggas av kristna samfund och organisationer med humanitär verksamhet?

Denna anhållan bordlades.

§ 16

Interpellation ang. forskning rörande verkningarna av våld i film och televisionsprogram

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (cp), som yttrade:

Herr talman! Våldet har sedan ur-minnes tider spelat stor roll i männi-skornas umgänge med varandra. Försö-ken att eliminera våldet som medel att lösa konflikter kan inte sägas ha varit särskilt framgångsrika. Många ansträng-ningar görs dock för att utveckla en fredligare värld. En stark opinion står bakom detta arbete.

Den moderna människan konfronte-ras också med våldet på ett nytt sätt, genom film och televisionsprogram. Även den underhållning som dessa me-dia tillhandahåller präglas i hög grad av våldsinslag. I dessa sammanhang glo-

rifieras vanligen våldet. Den som slår ner en medmänniska framställs såsom en hjälte. Att nå sina syften genom knyt-nävarna eller revolvern blir i dessa sammanhang betraktat såsom något po-sitivt. Mäktiga ekonomiska intressen lig-ger ofta bakom den här formen av un-derhållning. Det synes också finnas en tendens att göra våldsscenerna mer och mer brutala.

Särskilt barn och ungdom torde på-verkas negativt av dessa former av våld, eftersom de befinner sig i mycket kän-sliga utvecklingsperioder. Förebilder och upplevelser i tidig ålder torde ha stor betydelse för personlighetsutveck-lingen. Det finns, såsom jag också fram-hållit i en reservation i filmcensurut-redningen, inte anledning att männi-skor i dessa känsliga åldrar skall ta del av filmer med starka inslag av våld och sadism. Därtill kommer att vi ingenting vet om filmens långsiktiga effekter.

Man vet fortfarande för litet angå-ende sambandet mellan våldsfilmerna och kriminalitet. Det torde emellertid inte råda något tvivel om att våldsinslagen i filmer har betydelse för den allmänna inställningen till våldet. Undersökning-ar gjorda av den nationella kommissionen för studium av våld i USA ger vid handen att våld i TV bidrar till att ska-pa våld i samhället. Den ökning av ung-domskriminaliteten som skett under se-nare år kan mot den bakgrunden för-modas ha samband med de allt råare och mera sadistiska inslagen i vissa fil-mer. Den nämnda kommissionen fast-slår att våld i TV uppmuntrar till olika former av våldsorienterat uppträdande och skapar moraliska och sociala vär-deringar som är oacceptabla i ett civi-liserat samhälle. Framför allt är risker-na stora i slummen, där föräldrarna ofta inte har möjlighet att hjälpa sina barn till en sundare grundsyn.

Kunskaperna om dessa förhållanden får emellertid fortfarande anses vara alltför begränsade, och det är nödvän-

Interpellation ang. åtgärder för att trygga säkerheten på allmänna platser

digt att en intensifierad forskning kommer till stånd.

Med stöd av vad som anförts hemställer jag om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet få ställa följande frågor:

Har statsrådet uppmärksammat de undersökningar som gjorts av den nationella kommissionen för studium av våld i USA?

Är statsrådet beredd medverka till intensifierad forskning angående det s. k. underhållningsvåldets inflytande på film- och televisionsprogramkonsumenter?

Denna anhållan bordlades.

§ 17

Interpellation ang. åtgärder för att trygga säkerheten på allmänna platser

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIKLUND i Stockholm (fp), som yttrade:

Herr talman! Troligen som en följd av den ökade polisövervakningen har antalet brott under första kvartalet 1969 nedgått. Det är första gången på 1960-talet man har kunnat notera en nedgång i brottsligheten. Den ökade polisövervakningen har dock delvis varit av tillfällig natur. Den har åstadkommit som ett led i polisens narkotikaaktion genom att andra uppgifter lagts åt sidan. Självfallet kommer det att ställa sig svårt att på längre sikt dämpa brottsligheten genom insatser av mer tillfällig natur. Under de första månaderna av andra halvåret 1969 har också oroande tecken kunnat registreras.

Samtidigt som denna nedgång i den totala brottsligheten kunnat registreras kvarstår en betydande otrygghet på gator och allmänna platser. Polisen har betydande svårigheter när det gäller att garantera medborgarna ett rimligt mått av säkerhet och också när det gäller

att snabbt bistå personer som utsätts för hot eller övergrepp. Delvis är detta självfallet en resursfråga. Från folkpartihåll har också tidigare, bl. a. mot denna bakgrund, föreslagits att polisens resurser skulle ökas mer än vad regeringen velat tillstyrka. Problemen i samband med den bristande tryggheten på gatorna gäller i första hand storstadsområdena och då särskilt Stockholm. Tidigare har en inte oväsentlig del av Stockholmspolisens resurser för yttre tjänst avdelats för bevakning av främmande ambassader m. m. Att denna bevakningstjänst nu till stor del kunnat övertas av bevakningsföretag måste betraktas som ett stort framsteg. En undersökning av vilken arbetsfördelning mellan polismän och annan personal som bör tillämpas i distrikten har avslutats under våren 1969. Av rikspolisstyrelsens petita framgår att man har beräknat att arbetsuppgifter motsvarande 600 årsarbetskrafter skulle kunna överföras till annan personal. Det är självfallet angeläget att undersökningens intentioner förverkligas så snart som möjligt.

När det gäller möjligheterna att bistå allmänheten är inte bara polisens totala resurser av intresse utan också fördelningen av personal inom ramen för befintliga resurser. Allmänheten i storstadsområdena upplever det otvivelaktigt som ett särskilt stort problem att det ibland dröjer relativt lång tid innan polisen kan ingripa. Detta bidrar väsentligt till den känsla av otrygghet som polisens bristande bevakningsmöjligheter i och för sig skapar. Nu antydda förhållande kan också medföra att befintliga resurser binds i onödigt stor utsträckning genom att utredningsarbetet blir mer tidsödande än om polisen haft möjlighet till ett snabbare ingripande.

Vad beträffar möjligheterna att snabbt bistå allmänheten är självfallet också polisens tekniska utrustning av största betydelse. Polisens ökade utrustning med bärbara radioapparater är ett

Interpellation ang. upprättande av diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering

exempel på detta. Det finns anledning att fråga sig om det finns ytterligare möjligheter att på detta område förbättra polisens effektivitet och därigenom dess möjlighet att ge allmänheten hjälp.

Med hänvisning till det anförda hemställes om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att en tillräckligt stor del av polisens befintliga resurser är avdelad för att snabbt lämna medborgarna på allmänna platser bistånd då så erfordras?

2. Anser statsrådet att det är möjligt att genom ytterligare förbättrad teknisk utrustning ge polisen möjlighet att snabbare bistå allmänheten, och vilken art av åtgärder är i så fall aktuell?

Denna anhållan bordlades.

§ 18

Interpellation ang. upprättande av diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON (vpk), som yttrade:

Herr talman! Vid den kongress med representanter för det sydvietnamesiska folket som hölls i de befriade områdena den 6—8 juni 1969 beslöt man att tillsätta en provisorisk revolutionär regering och en rådgivande församling för Republiken Sydvietnam. Kongressen hade sammankallats enligt beslut av en tidigare rådgivande konferens mellan en delegation från Vietnams Allians av nationella, demokratiska och fredliga krafter och Sydvietnams Nationella befrielsefront med stöd från olika politiska partier, organisationer, religiösa rörelser och nationaliteter från hela Sydvietnam.

I kongressen deltog 88 delegater och 72 gäster representerande olika politiska partier, nationaliteter, religiösa rörelser, organisationer, samhällsskikt, enheter från Befrielsens väpnade styrkor och ungdomens frivilliga brigader. I kongressens presidium fanns bl. a. Nguyen Huu Tho, ordförande i FNL:s centralkommittés presidium, Trinh Dinh Thao, ordförande i Vietnams Allians av nationella, demokratiska och fredliga krafters centralkommitté, Nguyen Van Linh, representant för Vietnams Folks revolutionära parti, Huynh Tan Phat, generalsekreterare i Demokratiska partiet, Ibih Aleo, president i Högplatånationaliteternas rörelse för självstyrelse, Thich Thien Hao, buddhist, medlem av FNL:s centralkommittés presidium, och fru Nguyen Thi Dinh, vice befälhavare över Befrielsens väpnade styrkor.

Folkkongressen förklarade Republiken Sydvietnam upprättad och bestämde landets flagga, nationalsång och motto: Oberoende, demokrati, fred och neutralitet. Till president i den provisoriska revolutionära regeringen utsågs Huynh Tan Phat.

Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering har proklamerat ett handlingsprogram i 12 punkter. Som den avgörande uppgiften ställes att göra slut på USA-imperialisternas anfallskrig, tvinga USA-regeringen att dra tillbaka sina trupper totalt och utan villkor, föra kriget till ett snabbt slut, återupprätta freden och förverkliga det vietnamesiska folkets grundläggande nationella rättighet — oberoende, suveränitet, enhet och territoriell integritet — som erkänts i 1954 års Genèveavtal om Vietnam.

I punkt 12 behandlas Republiken Sydvietnams relationer till andra stater. Man ställer där som uppgift att etablera diplomatiska, ekonomiska och kulturella relationer med alla länder, oavsett politisk och social regim, inklusive

Interpellation ang. lättnader i den kommunala beskattningen

Förenta staterna, i överensstämmelse med de fem principerna för fredlig samexistens.

Följande 25 stater har hittills erkänt Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering: Demokratiska republiken Vietnam, Demokratiska folkrepubliken Korea, Cuba, Algeriet, Socialistiska sovjetrepublikernas union, Tyska demokratiska republiken, Rumänien, Bulgarien, Mongoliet, Kongo (B), Ungern, Tjeckoslovakien, Syrien, Kinesiska folkrepubliken, Kambodja, Albanien, Sydjemen, Förenade arabrepublikerna, Jugoslavien, Polen, Mauretanien, Tanzania, Sudan, Mali och Irak.

Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering framstår som den lagliga regeringen, den verkliga representanten för Sydvietnams folk. Det är därför angeläget att även Sverige upptar diplomatiska förbindelser med denna regering.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till hans excellens ministern för utrikes ärendena få rikta följande fråga:

Avser regeringen att ta omedelbart initiativ för att upprätta diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering?

Denna anhållan bordlades.

§ 19**Interpellation ang. lättnader i den kommunala beskattningen**

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON (vpk), som yttrade:

Herr talman! Årets vårriksdag tog en positiv ställning till förslagen från bl. a. vänsterpartiet kommunisternas riksdagsgrupp om skyndsamt utredning i syfte att åstadkomma en ur kommunernas

synpunkt gynnsammare kostnadsfördelning mellan stat och kommun. Riksdagen beslöt som bekant att hemställa till regeringen om tillsättandet av en sådan utredning.

Besluten vid årets höstsammanträden med landets 25 landsting vittnar om frågans aktualitet. Inte mindre än 16 landsting har nödgats höja skatten. För den största höjningen svarar Kopparbergs län med 1:25 kr. i höjd utdebitering; Gotland och Norrbotten höjer med respektive 1:10 och 1 kr. För primärkommunerna är den kommunala medelutdebiteringen för riket för år 1969 uppe i 20:24 kr. per skattekrona. Fastän kommunerna ännu ej fattat beslut om nästa års skatt varslar meddelanden från skilda håll om ytterligare höjningar.

För en familj med två barn och en förvärvsarbetsmedlem med 15 000 kr. i deklarerad årsinkomst tar enbart kommunalskatten ca 2 000 kr. beräknat efter nyssnämnda riksgenomsnittliga utdebitering. För samma familj med 20 000 kr. i årlig inkomst tar kommunalskatten ca 3 000 kr. och för familj med 25 000 kr. årsinkomst ca 3 800 kr.

Den av riksdagen begärda utredningen — vilken ännu ej blivit tillsatt — torde med hänsyn till problemens omfattning och art inte kunna bli klar och riksdagsbeslut i anledning av denna hinna bli fattade förrän ytterligare kommunala skattehöjningar blivit oundvikliga.

Det bör i detta läge vara möjligt att uppnå lättnader i den kommunala beskattningen utan att därför några väsentliga föregripanden av en kommande utredningsarbete behöver förekomma. En ytterligare höjning av de extra skatteutjämningsbidragen är en tänkbar lösning. Det kan även tänkas en uppräkning av vissa utgående statsbidrag, vilka kännetecknas av en stark eftersläpning — exempelvis i fråga om skolutgifterna, barnstugeverksamheten och utgifterna för kommunala bostadstill-

Interpellation ang. sysselsättningsskapande åtgärder i Norrlandslänen — Interpellation ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog

lägg. Sådana eller likartade åtgärder på kortare sikt överensstämmer i sak med syftet i det av vårriksdagen 1969 fattade beslutet i denna fråga. Väsentligt är att förslag om ökade statliga bidrag i syfte att minska det kommunala skattetrycket icke enbart tar sikte på att kompensera kommunerna för en kommande skattereform innebärande reducerat skatteunderlag. Åtgärderna måste innebära en reell lättnad, om de skall motsvara andan i det av riksdagen fattade beslutet.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande fråga:

Överväger statsrådet att framlägga förslag innebärande lättnader i den kommunala beskattningen, vilka kan få effekt redan vid fastställandet av utdebiteringen för år 1971?

Denna anhållan bordlades.

§ 20

Interpellation ang. sysselsättningsskapande åtgärder i Norrlandslänen

Ordet lämnades på begäran till

Fru MARKLUND (vpk), som yttrade:

Herr talman! Trots omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder noterades rekordhöga arbetslöshetssiffror i Norrbotten under vinterhalvåret 1968—1969. Utsikterna inför den stundande vintern ter sig inte ljusare, och kraven på reella åtgärder ställs därför med en kraft som aldrig tidigare. Avfolkningspolitiken kan inte accepteras som någonting ödesbestämt. Helt naturligt inriktas förhoppningarna i första hand på kraftigare satsningar för en industriell utveckling. Detta överensstämmer helt med den inriktning som kommunisterna haft i lokaliseringsdebatten, där vi konkret ställt förslag som de nu aktuella: utbyggnad av NJA till en årsproduktion av 2 mil-

joner ton, vilket skulle ge ett par tusen nya arbetstillfällen, statlig verkstads- och maskinindustri, utbyggnad av den statliga skogsindustrin, översyn av fraktkostnaderna och särskilda statliga åtgärder för att stoppa utarmningen av Tornedalens inland.

För dessa och andra åtgärder fordras omfattande investeringar, och för att dessa skall bli effektiva krävs samordning. Alltsedan diskussionen om den framtida lokaliseringpolitiken inleddes har kommunisterna hävdad att en demokratisk plan, utgående från de samhällsekonomiska behoven, måste göras upp för utvecklingen av landets näringsliv. Nu förefaller det att vara en alltmer allmän uppfattning att det krävs en starkare styrning av den ekonomiska utvecklingen och lokaliseringpolitiken. Med hänvisning till detta förhållande och det i interpellationen i övrigt anförda ber jag att till statsrådet och chefen för industridepartementet få rikta följande frågor:

1. Kan statsrådet upplysa om regeringen avser att förelägga riksdagen en plan för investeringar i Norrlandslänens näringsliv, som syftar att bryta trenden med avfolkning och som kan garantera en säkrare utkomst för befolkningen i landsdelen?

2. Föreligger några planer på omedelbara sysselsättningsskapande åtgärder i den riktning interpellationen angivit?

Denna anhållan bordlades.

§ 21

Interpellation ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog

Ordet lämnades på begäran till

Herr OSKARSON (m), som yttrade:

Herr talman! Höstens stormskador på skog är mycket stora inom Syd- och Mellansverige, och särskilt hårt drab-

Interpellation ang. tillskapande av en rådgivande grupp för förhandlingarna beträffande Nordek

bade är stora delar av Västsverige. Den skog som brutits ned av stormen inom de hårdast drabbade områdena motsvarar flera års avverkning. Även om skadornas omfattning ännu inte helt kan överblickas framstår det som fullt klart att många skogsägare kommer att drabbas av stora ekonomiska förluster. För att i möjligaste mån minska skadeverkningarna är snabba och omfattande åtgärder nödvändiga. Det stormfällda virket bör tas om hand innan skador uppstår på de omkullvräkt träden. Avverkningarna i stormskogen är mycket riskfyllda och blir det i ännu högre grad sedan vintersnön lagt sig över bråtarna. Kraftåtgärder krävs för att förse de stormdrabbade områdena med extra arbetskraft så att så stor del som möjligt av den omkullblåsta skogen kan tas om hand och helst innan snön ytterligare försvårar ett redan besvärligt arbete. Och önskvärt är att det stormfällda virket i sin helhet kan tas till vara under den kommande avverkningssäsongen. Jag vet att åtgärder redan har vidtagits på detta område och hemställer att statsrådet i sitt svar redogör för vad som har gjorts och vilka åtgärder som planeras för att klara den uppkomna arbetssituationen.

Många lantbrukare och skogsägare råkar i ett besvärligt ekonomiskt läge genom stormskadorna. Till detta kommer för mången skördeskadorna orsakade av den torra sommaren. Åtgärder är därför nödvändiga för att förbättra kredit-situationen och för att minska de ekonomiska skadeverkningarna på längre sikt för de drabbade skogs- och lantbrukarna. De försäkringar som flertalet har täcker icke på långt när de lidna förlusterna.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet redogöra för de åtgärder som vidtagits och de som är pla-

nerade för att klara arbetssituationen inom de skogsområden som drabbats av höstens stormskador?

2. Vill statsrådet merverka till att gränsen för insättning på skogskonto höjes för de skogsägare och lantbrukare vilkas skogar har härjats av höststormen?

3. Överväger statsrådet ytterligare åtgärder för att minska höstens stormskadeverkningar för de lantbrukare och skogsägare som drabbats av dessa?

Denna anhållan bordlades.

§ 22**Interpellation ang. tillskapande av en rådgivande grupp för förhandlingarna beträffande Nordek**

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAFSON i Göteborg (fp), som yttrade:

Herr talman! Vi nalkas nu under hösten och vintern en mycket viktig och förmodligen avgörande förhandlingsperiod beträffande Nordek. Det ger alla de berörda anledning att i tid överväga om förhandlingsberedskapen är tillräcklig. Den måste naturligtvis omfatta en inställning att göra de nödvändiga uppostringarna för att nå de stora fördelarna. Men den måste också gälla metodiken för kontakterna mellan regering och opposition i de olika länderna. Den senare frågan blir i ett skede sådant som det nu förestående av särskild vikt.

Vad Sverige beträffar är ju den normala ordningen att kontakter hålles dels inom Nordiska rådets svenska delegation, dels mellan partiledarna. Vad man nu kan fråga sig är om denna ordning är tillräcklig. Närmast före och under det avgörande förhandlingsskedet borde man eftersträva en ordning som på svensk sida kunde förväntas fungera effektivare.

Interpellation ang. åtgärder för att minska boendekostnaderna

Genom inrättande av en särskild svensk kommitté, sammansatt av de ordinarie svenska medlemmarna i Nordiska rådets ekonomiska utskott, partiordförandena, i den mån de icke ingår i detta utskott, den svenske samordningsministern samt ytterligare företrädare för vart och ett av de stora partierna, kunde den svenska förhandlingsberedskapen ytterligare förstärkas. I en sådan kommitté skulle t. ex. herrar Erlander och Ohlin genom sina stora kunskaper och sin erfarenhet på detta område kunna göra värdefulla insatser. Kommittén skulle inte ha någon beslutanderätt men vara en till de svenska regeringsförhandlarnas förfogande ställd rådgivande grupp. Dess värde som uttryck för en samlad och auktoritativ svensk opinion skulle vara stort. Från folkpartiets sida är vi självfallet beredda att diskutera modifikationer i detta uppslag men är övertygade om att ett initiativ av detta slag skulle vara av stort värde för denna viktiga frågas lösning.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern få ställa följande fråga:

Är statsministern villig medverka till tillkomsten av en rådgivande grupp till förhandlarna beträffande Nordek med representanter för regeringspartiet och oppositionen enligt de i interpellationen angivna riktlinjerna?

Denna anhållan bordlades.

§ 23

Interpellation ang. åtgärder för att minska boendekostnaderna

Ordet lämnades på begäran till

Herr MUNDEBO (fp), som yttrade:

Herr talman! Till den stora bostads- efterfrågan har under senare år kommit ett allvarligt problem, nämligen att hy-

rona eller avgifterna i nyproduktionen är alltför höga för många bostadssökande. Det inträffar ofta i bostadsförmedlingarnas verksamhet att bostadssökande, som väntat många år i bostadskön, tvingas avstå från erbjuden bostad på grund av för höga bostadskostnader. Många trångbodda familjer avskräcks från att flytta till nya och större bostäder på grund av den höjning av boendekostnaderna som ett byte skulle innebära.

Enligt en av bostadsstyrelsen utförd och nyligen offentliggjord undersökning var den genomsnittliga månadshyran exklusive bränsle i hela riket ca 500 kr. för en trerumslägenhet som färdigställdes under andra halvåret 1968. I Storstockholm och Storgöteborg låg hyrorna högre än genomsnittet medan Malmö-Lundområdet uppvisade något lägre hyror än genomsnittet. Hyrorna/avgifterna för en trerumslägenhet var 5—6 procent högre för en trerumslägenhet som blev inflyttningsfärdig under 1968 än för dem som färdigställdes under 1967. Månadshyran för en nybyggd trerumslägenhet var 1961 ca 260 kr. Mot bakgrund av de siffror som bostadsstyrelsen nu presenterat kan man sålunda konstatera att hyran för en nybyggd trerumslägenhet i hela riket i det närmaste fördubblats under perioden 1961—1968.

Svårigheterna i vissa orter att hyra ut lägenheter efter färdigställandet belyses också av bostadsstyrelsens undersökning. Av de lägenheter som blev färdiga under andra halvåret 1968 var respektive 7,9 procent, 6,1 procent och 4,9 procent outhyrda under en, två respektive tre månader efter färdigställandet. Till en del torde avsättningssvårigheterna bero på den då rådande konjunkturdämpningen men till en del också på den höga boendekostnadsnivån.

Att skaffa bostäder med god standard och med rimliga boendekostnader är i hög grad en jämlikhetsfråga och en social rättvisefråga. I dag karakteriseras

Interpellation ang. sysselsättningsskapande åtgärder i Norrland

situationen av både brist på bostäder och höga hyror i de nybyggda lägenheterna. Trångboddheten är mycket utbredd. Trögrörligheten på bostadsmarknaden är mycket besvärande. Unga familjer är nästan uteslutande hänvisade till nybyggda lägenheter. Ensamstående har i flera orter svårt att få egen bostad. Läget på bostadsmarknaden är sålunda fortfarande i många avseenden klart otillfredsställande.

Även om förhållandena förbättrats för barnfamiljer med låga inkomster och flera barn genom statliga och kommunala bostadstillägg och även om det finns anledning överväga om inte dessa bostadstillägg generellt bör vidgas till att gälla alla lågavlönade är det angeläget att vidta åtgärder för en minskning eller åtminstone en låsning av boendekostnaderna.

Två åtgärder i detta syfte ligger nära till hands, nämligen en effektivare konkurrens inom byggmarknaden och en reducering av kapitalkostnaderna för byggandet.

Effektiv konkurrens inom byggmarknaden är — liksom inom andra näringar — av utomordentlig betydelse för att få bästa vara till lägsta pris. Frånvaron i stor utsträckning av utländsk konkurrens gör priskonkurrensens betydelse inom byggmarknaden särskilt framträdande. Kommunerna och byggherrarna har härvidlag ett stort ansvar. Kommunerna måste genom en aktiv markpolitik samt en flexibel och standardmässigt god planläggning se till att planlagd mark i god tid finns disponibel. Byggherrarna måste genom sina upphandlingsformer eftersträva effektivaste möjliga konkurrens. Öppen andsgivning borde gälla som generellt villkor för bostadslån till flerfamiljshus och gruppbyggda småhus.

Kapitalkostnaderna utgör en stor del — ca 70 procent — av bostadskostnaderna. För att nedbringa dessa kostnader i nyproducerade hus kan låneunderlaget för statlig belåning höjas så att

produktionskostnaderna får en bättre belåning. Låneunderlaget har en kapitalkostnad på för närvarande 5,1 procent, pantvärdetillägget — som nu inte belånas med statliga medel — har en kapitalkostnad på 8,5 procent. Om pantvärdetillägget inryms i låneunderlaget reduceras givetvis kapitalkostnaderna och därmed möjliggörs en viss sänkning av hyror.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Är inrikesministern mot bakgrund av de höga boendekostnaderna i nyproduktionen beredd att föreslå *dels* effektivare konkurrens genom öppen andsgivning som generellt villkor för bostadslån till flerfamiljshus och gruppbyggda småhus, *dels* reducering av kapitalkostnaderna genom höjning av låneunderlaget för statliga bostadslån så att det sammanfaller med pantvärdet?

Denna anhållan bordlades.

§ 24

Interpellation ang. sysselsättningsskapande åtgärder i Norrland

Ordet lämnades på begäran till

Herr JÖNSSON i Ingemarsgården (fp), som yttrade:

Herr talman! Befolkningsutvecklingen inom landet är mycket ojämn. Ökningen är koncentrerad till vissa regioner medan andra drabbas av befolkningsminskning. Befolkningsomflyttningen är i grunden en följd av förändrade ekonomiska och sociala förhållanden i landet, förändringar som det i regel varken är möjligt eller önskvärt att förhindra. Samtidigt är det uppenbart att såväl folkökning som folkminskning skapar betydande problem för de berörda människorna — både för dem som flyttar och för dem som blir kvar. Det måste vara samhällets uppgift att svara för att

Interpellation ang. sysselsättningskapande åtgärder i Norrland

befolkningsförändringarnas följder inte onödigtvis drabbar individerna samt att förhindra att befolkningsförändringarna blir mer omfattande än vad som från mänskliga och samhällsekonomiska utgångspunkter är önskvärt.

Norrland hör sedan årtionden till de områden där befolkningsminskning råder. Att det i stor utsträckning är fråga om framtvingad avflyttning framgår av arbetslöshetssiffrorna. Enligt statistiska centralbyrån och arbetsmarknadsstyrelsen var arbetslöshetsprocenten i augusti 1969 för Norrlandslänen, Dalarna och Värmland 2,4 medan motsvarande siffra för landet som helhet var 1,7 och för storstadsområdena 1,3. För övre Norrland, Västerbottens och Norrbottens län, redovisades 4,2 procent arbetslösa. Näringslivsprognoserna visar en kraftig sysselsättningsminskning inom de för Norrland viktiga basnäringarna. Detta kommer i särskilt hög grad att drabba de mest sysselsättningssvaga områdena i Norrlands inland.

Trots den allmänna konjunkturuppgången kvarstår inom stora delar av Norrland en betydande arbetslöshet. I mitten av augusti var över 7 000 arbetslösa anmälda vid arbetsförmedlingarna i Norrlandslänen. Inom flertalet Norrlandslän innebär detta en ökning av arbetslösheten jämfört med samma tid 1968 samtidigt som inom landet som helhet arbetslösheten väsentligt minskat. Den kvarstående eller ökade arbetslösheten i Norrland i kombination med förbättrade arbetsmöjligheter inom andra delar av Sverige medför risk för en ytterligare accelerering av utflyttningen från Norrland. Ökad avfolkning rycker i sin tur undan grunden för mångas sysselsättning och föder på så sätt ytterligare avfolkning. När underlaget för service en gång ryckts undan blir det ytterligt svårt att senare återuppbygga en rimlig samhällsservice för dem som blir kvar. Skall en sådan utveckling kunna hindras är skyndsamma åtgärder oundgängliga.

Som bl. a. LO-ordföranden Arne Geijer framhållit bör stödet till företagen i Norrland i fortsättningen i högre grad inriktas på generella åtgärder. Genom för Norrland generellt verkande åtgärder kan samhället stimulera företag att etablera sig i området och öka möjligheterna för existerande företag att konsolidera sin ställning. Fördelen med generella åtgärder är att de i mindre utsträckning dirigerar vilken typ av företag som stimuleras. Norrland är självfallet mest betjänt av de mest livskraftiga företagen, de företag som inte bara ger tillfälliga arbetstillfällen. Generella åtgärder möjliggör för företagen själva att visa vilka som är utvecklingsbara. Selektiva åtgärder är ibland nödvändiga men innebär alltid en risk för misstag.

Exempel på generella åtgärder som omedelbart kan genomföras finns i Sven Wedéns 13-punktsprogram för ökad sysselsättning i Norrland, bl. a. befrielse från eller nedsättning av arbetsgivaravgiften i lokaliseringsregionerna, snabba avskrivning av industribyggnader, revision av transporttaxorna för att motverka Norrlands konkurrensnackdelar och motsvarande revision av krafttaxorna. En minskad arbetsgivaravgift för de norrländska företagen skulle vara av särskilt värde eftersom den direkt skulle stimulera till fler arbetstillfällen. Övriga åtgärder stimulerar indirekt ökad sysselsättning genom att stimulera till ökad ekonomisk aktivitet men en minskning av arbetsgivaravgiften direkt skulle stimulera till ökad användning av just arbetskraft.

Ett utbyggt utbildningssystem är av grundläggande betydelse för att skapa ett utvecklingsvänligt klimat. Norrland är i dag underförsörjt i fråga om universitets- och högskoleutbildning. Denna utbildning är koncentrerad till södra och mellersta Sverige i större utsträckning än vad som motiveras av befolkningens geografiska fördelning. Högre läroanstalter skapar ett stort antal sys-

selsättningstillfällena av mycket olika karaktär. Ökad universitets- och högskoleutbildning i Norrland skulle också skapa bättre förutsättningar för det allsidiga utbud av arbetskraft som är en förutsättning för utvecklingen av näringsliv och samhällsservice i Norrland. Kraven på en ökad utbyggnad av Umeå universitet och högre teknisk utbildning i Norrland synes mot denna bakgrund väl motiverade.

Lägets allvar gör det nödvändigt med omedelbara åtgärder för att Norrlands avfolkning skall kunna minskas. Exempel på sådana åtgärder har anförts i det föregående. För att på något längre sikt få till stånd ytterligare åtgärder som kan bidra till avfolkningsproblemens lösning vore en skyndsam inventering av värde. Åtskilliga frågor av största betydelse för sysselsättningen i Norrland handläggs av inrikesdepartementet — det gäller i första hand de direkta lokaliseringspolitiska insatserna. Men många frågor av stor om än delvis indirekt betydelse för sysselsättningen handläggs inom andra departement. De här nämnda frågorna i samband med taxepolitiken och utbildningsväsendet är exempel på sådana frågor. En systematisk inventering av de generellt verkande åtgärder som inom olika departement kan vidtas för att stimulera sysselsättningen i Norrland vore värdefull. Resultatet av en sådan inventering bör offentliggöras.

Med hänvisning till det anförda anhålles om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vilka generella åtgärder är statsrådet villig att vidta för att genom förbättrade förutsättningar för näringslivet i Norrland skapa fler arbetstillfällen?

2. Är statsrådet beredd att ta initiativ till en systematisk inventering inom samtliga departement i syfte att finna vilka åtgärder respektive departement bör vidtaga för att skapa fler arbetstillfällen i Norrland?

Denna anhållan bordlades.

§ 25

Interpellation ang. öppethållande av butiker på söndagarna

Ordet lämnades på begäran till

Herr ROMANUS (fp), som yttrade:

Herr talman! Den nu gällande affärstidslagen trädde i kraft 1967 och gäller till och med 1971. Enligt denna lag är vanlig affärstid vardagar mellan kl. 8 och kl. 20. Därutöver kan dispens medges för utökat öppethållande på vardagar och öppethållande på söndagar. Dispens meddelas av kommunen. Kommunens beslut kan överklagas hos länsstyrelsen och talan föras vidare till Kungl. Maj:t.

Beträffande grunden för dispens stadgas i lagens 2 §: »Om det för särskilt fall är påkallat med hänsyn till allmänhetens intresse, *skall*» — jag understryker ordet *skall* — »kommunens styrelse eller nämnd som utses av fullmäktige i kommunen medge affärstid utöver den vanliga.»

I propositionen (1966:144) anför föredragande statsrådet som motivering härtill: »Som jag har anført tidigare bör frågor om affärstidens längd i första hand bedömas med utgångspunkt i konsumenternas intresse. En riktig bedömning av dispenserfrågorna kräver därför främst kännedom om vilka vanor och behov som konsumenterna i orten har. Den bästa kännedomen härom finns otvivelaktigt hos de kommunala organen.»

Statsrådet säger beträffande möjligheten att vägra dispens: »Frågan om dispens bör meddelas skall bedömas i första hand med hänsyn till konsumenternas intresse. För att dispens skall medges måste det kunna antas att det finns ett utbrett önskemål om utsträckt affärstid. *Men är det fallet bör dispens inte heller få vägras.*» Jag understryker denna sista mening. Tredje lagutskottet och riksdagen anslöt sig till denna mening.

Statsrådet framhåller också att »praxis inte lämpligen bör skifta mellan kom-

Interpellation ang. ändringar i den s. k. Rhodesia-lagen

muner som tillsammans bildar ett näringsgeografiskt sammanhängande område».

I samband med antagandet av den nya lagen föreslogs i några riksdagsmotioner, liksom av åtskilliga remissinstanser, att affärstidslagstiftningen helt skulle avskaffas. Som huvudsaklig motivering anfördes att konsumenternas efterfrågan borde få styra öppethållandet. Den allmänna arbetstidslagstiftningen ansågs ge de anställda inom handeln tillräckligt skydd. Man framhöll också att reglerna för dispensgivningen skulle bli svåra att tillämpa konsekvent. Besvärliga gränsdragningsproblem skulle uppstå både när det gäller utsträckt öppettid och i fråga om utökning av det fria varusortiment som får säljas även utöver den vanliga affärstiden.

Under 1969 har regeringen avgjort en rad uppmärksammade dispensärenden angående söndagsöppet i butiker inom Storstockholmsområdet. De skiftande besluten när det gäller livsmedelsbutiker i olika förortscentra — alla tillhörande samma näringsgeografiska område — har lämnat såväl allmänhet som kommunala förtroendemän villrådiga.

I några fall har regeringen upphävt de kommunala myndigheternas beslut och därigenom dragit in tillståndet till söndagsöppet, trots att de berörda butikerna under söndagarna haft en betydligt större omsättning än genomsnittligt. De som i kommunerna skall ta ställning till ansökningar om söndagsöppet, liksom konsumenterna, frågar sig naturligtvis om inte denna högre omsättning på söndagarna är ett tecken på ett sådant »utbrett önskemål om utsträckt affärstid» som åberopas i propositionen.

I propositionen 1966:144 anför statsrådet också att mycket talar för »att det på längre sikt skulle vara bäst förenligt med konsumenternas intresse om detaljhandeln finge bestämma affärstiden utan hinder av lagbestämmelser». Han anser dock att ett omedelbart slopande av affärstidsregleringen skulle kunna

medföra omställningssvårigheter och förordar därför en uppmjukning av den tidigare butiksstängningslagen. Den nya lagen skulle gälla i fem år, varefter behovet av en särskild affärstidslag åter skulle prövas.

Som en nackdel med även en uppmjukad lagstiftning framhålles i propositionen svårigheten att förena den dispensgivning, som hänsynen till konsumenternas intressen kräver, med rimliga konkurrensförhållanden mellan olika butiker inom samma område. Med anledning av den senaste utvecklingen är det befogat att ställa frågan om detta problem inte redan blivit så svårt, att ett upphävande av lagen före utgången av 1971 är aktuellt.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet redogöra för de principer som regeringen följt vid behandlingen av ärenden rörande söndagsöppet enligt 1966 års affärstidslag?

2. Anser statsrådet att det faktum, att en affär vid söndagsöppet har väsentligt större omsättning än genomsnittligt, utgör ett tecken på att det finns ett utbrett önskemål om utsträckt affärstid?

3. Hur anser statsrådet att frågan, om det föreligger ett sådant önskemål hos konsumenterna, i allmänhet bör klarläggas?

4. Överväger statsrådet, med ledning av erfarenheterna från de snart tre år som affärstidslagen varit i kraft, att föreslå avskaffande av affärstidsregleringen före 1971 års utgång?

Denna anhållan bordlades.

§ 26

Interpellation ang. ändringar i den s. k. Rhodesia-lagen

Ordet lämnades på begäran till

Herr BOHMAN (m), som yttrade:

Interpellation ang. ändringar i den s. k. Rhodesia-lagen

Herr talman! Enligt den provisoriska lagstiftningen om vissa sanktioner mot Rhodesia (SFS 232/1969), den s. k. Rhodesia-lagen, stadgas förbud för införsel i och utförsel från Rhodesia. Förbudet omfattar även andra åtgärder, som främjar eller är ägnade att främja att varor förs över Rhodesias gräns. För att dessa andra åtgärder skall vara förbjudna fordras dock att de utgör något av i lagen uppräknade förfaranden. Här ibland märks främst tillverkning, bearbetning, hopsättning, reparation, transport, förvärv och förvaring samt förmedling av uppdrag rörande vissa åtgärder med varor avsedda för eller här rörande från Rhodesia (3 §). Det är således förbjudet att i Sverige t. ex. tillverka eller sammansätta en vara som är avsedd att införas till Rhodesia. Detta gäller även om varan skall levereras till annat land än Rhodesia men därifrån av annan vidare säljas till annat land eller på annat sätt införas dit.

Det är vidare förbjudet att från stat utanför Rhodesia tillföra personer, bolag eller andra mottagare i Rhodesia kapital genom att verkställa betalning eller genom att lämna kredit, oavsett om detta kommer Rhodesia direkt eller indirekt till godo.

Enligt 8 § i Rhodesia-lagen straffas den som bryter mot ifrågavarande bestämmelser till böter eller fängelse i högst två år, om gärningen skett uppsåtligt, eller till böter eller fängelse i högst sex månader, om gärningen skett av grov oaktsamhet.

Då det gäller att avgöra om grov oaktsamhet förelegat blir domstolarnas tillämpning utslagsgivande. Till ledning för tolkningen har visserligen i förarbetena angivits vissa exempel. Grov oaktsamhet anses således föreligga, om det framgår av omständigheterna att gärningsmannen uppenbarligen bort inse, att viss transport avsett sanktionsgods. Normalt åläggs exportörer, redier och hamnpersonal icke någon strängare undersökningsplikt vid last-

ning, lossning eller transport av gods. Men om särskilda omständigheter tyder på att varan i fråga kan komma Rhodesia till godo, anses sådan skyldighet föreligga. Det är vanskligt att uttala sig om hur domstolarna kan komma att bedöma unersökningspliktens omfattning och konsekvenserna av underlåtenhet att förvissa sig om att de åtgärder en person eller ett företag utför kan komma Rhodesia till godo.

Lagens konstruktion i förening med att de allmänna reglerna i brottsbalken om medverkan till brott är tillämpliga även på brott mot Rhodesia-lagen föranleder betydande osäkerhet om var gränsen skall dragas mellan tillåtna och förbjudna åtgärder. Osäkerheten är ägnad att skada legitima svenska intressen och kan dessutom föranleda olägenheter för länder belägna intill Rhodesia och till följd därav beroende av transporter genom nämnda land, exempelvis Zambia.

Svenska företag som upprättat egna försäljningsbolag i Zambia och som säljer från lager i nämnda land torde få anses bryta mot 5 § sanktionslagen, som förbjuder betalningar till Rhodesia, i den mån företagets gods måste transporteras genom Rhodesia för att nå destinationsorten i Zambia. Utnyttjande av andra transportvägar försvåras av att myndigheterna i Zambia brukar i importlicensen ange vilken transportväg som skall användas, och i regel föreskrivs transport via Beira, d. v. s. genom Rhodesia. Andra transportvägar ställer sig både dyrare, långsammare och mer riskabla och belastar det svenska företaget med så stora merkostnader att det knappast kan konkurrera med andra leverantörer till Zambia, vilka alltjämt skeppar över Beira.

Även för svenska företag, som i Zambia representeras av fristående agenter, föreligger uppenbarligen vissa risker, även i de fall då godset sålts cif Beira och agenten eller den slutlige köparen övertagit äganderätten till godset redan innan det införts i Beira. Om den svens-

Interpellation ang. förbättrad information om dödsbodelägars möjligheter att skydda sig mot betalningsansvar för avliden persons skulder

ka leverantören är medveten om att agenten eller köparen genom att transportera godset genom Rhodesia måste verkställa betalningar till detta land kan nämligen icke helt uteslutas att åtal skulle kunna väckas mot det svenska företaget för brott mot Rhodesia-lagen.

Än orimligare ter sig rättsläget om ett svenskt företag sålt exempelvis en anläggning för svensk hamn till köpare i Zambia för uppmontering därstädes, och på grund av sin vetskap om att transporten måste gå genom Rhodesia kan riskera åtal för lagbrott. Visserligen ter sig enligt min mening en så extensiv lagtolkning som i förevarande fall kan leda till straff närmast uteluten och visserligen stadgas i 8 § Rhodesia-lagen att i ringa fall ej skall dömas till ansvar. Risk för åtal kan likväl även i sådana fall föreligga, inte minst med hänsyn till det allmänna intresset att genom domstolarnas prövning få lagens räckvidd klarlagd. Svenska företag torde med hänsyn till sin allmänna goodwill och de följdverkningar som ett åtal kan tänkas föranleda icke vara beredda att utsetta sig för sådan risk, även om åtalet skulle kunna leda till frikännande och till ett fastställande av att lagens tillämpningsområde är betydligt mera begränsat än vad som har ansetts tänkbart.

Nuvarande allmänna osäkerhet om rättsläget kan alltså leda till att svenska företag avstår från att träffa avtal med därav följande konsekvenser, icke bara för företaget och där sysselsatta utan även för Zambia, ett land som Sverige har allt intresse att stödja och utvidga förbindelserna med.

Även för sändningar nu och framdeles inom ramen för SIDA:s utvecklingshjälp kan nuvarande osäkerhet befaras föranleda betydande olägenheter.

Med återopande härav får jag anhålla om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet rikta följande interpellation:

Är herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet beredd att redan under innevarande höstsession förelägga riksdagen proposition om sådana ändringar i Rhodesia-lagen, att en klarare avgränsning av det straffbara området kommer till stånd?

Denna anhållan bordlades.

§ 27

Interpellation ang. förbättrad information om dödsbodelägars möjligheter att skydda sig mot betalningsansvar för avliden persons skulder

Ordet lämnades på begäran till

Herr BÖRJESSON i Falköping (cp), som yttrade:

Herr talman! Delägarna i ett dödsbo är i princip solidariskt ansvariga för den avlidnes skulder vare sig dessa är kända då boutredningen upprättas eller kommer till dödsbodelägarnas kännedom först senare. Dödsbodelägarna kan dock befria sig från betalningsansvar för skulder utöver tillgångarna i boet genom att avträda dödsboet i dess helhet till förvaltning av en av domstol förordnad boutredningsman eller till konkurs. Ansökan om egendomsavträde kan inges till rätten senast en månad efter det att boutredningen upprättats eller ytterligare skulder därefter kommit till dödsbodelägarnas kännedom.

Den möjlighet som finns att skydda sig för betalningsansvar genom att avträda egendomen till förvaltning av särskild boutredningsman torde knappast vara allmänt känd bland allmänheten. Därtill kommer att ansökan om att rätten skall förordna boutredningsman måste inges med kort respittid. Delägarna i ett dödsbo kan därför lätt förlora de möjligheter att skydda sig som står till buds.

Då och då förekommer också att dödsbodelägare går miste om det skydd,

Interpellation ang. lättnader i kreditrestriktionerna, m. m. — Interpellation ang. sysselsättningskapande åtgärder i Norrbotten

som bestämmelserna om boutredningsman är avsedda att ge. Inte sällan drabbar betalningsansvaret dödsbodelägare i små ekonomiska omständigheter. Under sommaren har t. ex. ett fall kommit till allmänhetens kännedom genom pressen, där en person med låg inkomst förklarats betalningsskyldig för en ganska betydande skatteskuld i ett dödsbo.

En förbättrad information från myndigheternas sida om dessa förhållanden är därför påkallad. Visserligen torde det vara vanligt att domstolarna informerar om de här åsyftade lagreglerna i samband med att bouppteckningen lämnas till rätten. Någon skyldighet att systematiskt ge sådan information torde emellertid inte föreligga.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande fråga:

Vill statsrådet medverka till att åstadkomma en förbättrad information om dödsbodelägaras möjligheter att skydda sig mot betalningsansvar för en avliden persons skulder, när dessa går utöver tillgångarna i boet?

Denna anhållan bordlades.

§ 28

Interpellation ang. lättnader i kreditrestriktionerna, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr MAGNUSSON i Borås (m), som yttrade:

Herr talman! De penningpolitiska åtgärder som under innevarande sommar vidtagits har för stora delar av det enskilda näringslivet medfört mycket stora och svårlösta problem. Sålunda utgör de höga räntorna en kraftig ökning av våra tidigare höga produktionskostnader. Tillämpningen av kassavotsbestämmelserna har inneburit att bankerna tvingats tillämpa praktiskt taget to-

talstopp på nyutlåning, vilket varit synnerligen besvärande för de företag som arbetar med relativt litet rörelsekapital. Detta är väl särskilt utmärkande för den mindre och medelstora företagsamheten. När restriktionerna gått så långt, att fullt prima varuväxlar inte längre kan diskonteras, är läget prekärt. Den för många företag nödvändiga säsongsupplåningen kan inte heller tillgodoses av bankerna. När statens, kommunernas och de statliga företagens verksamhet samt bostadspolitiken inte är beroende av upplåningen i bankerna, blir trycket så mycket hårdare på det enskilda näringslivet.

Från flera näringsorganisationer har allvaret i dagens situation påpekats. Risk för företagsnedläggning kan bli följderna om inte en uppmjukning kan åstadkommas inom rimlig tid. Helt onödiga företagsnedläggelser med friställande av arbetskraft kan bli följderna av en sådan politik, som nu tillämpas.

Jag får därför anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande frågor:

Kan man inom en nära framtid räkna med lättnader i kreditrestriktionerna?

Om så inte är förhållandet, kan man då räkna med att herr statsrådet är beredd att vidtaga åtgärder som innebär en jämnare fördelning av bördorna, så att svårigheterna inte uteslutande drabbar det enskilda näringslivet?

Denna anhållan bordlades.

§ 29

Interpellation ang. sysselsättningskapande åtgärder i Norrbotten

Ordet lämnades på begäran till

Herr PETERSSON i Gäddvik (m), som yttrade:

Herr talman! Människor bosatta i Syd-

Interpellation ang. sysselsättningskapande åtgärder i Norrbotten

och Mellansverige upplever konjunkturläget som en högkonjunktur med stor efterfrågan av varor och tjänster. Statsmakterna har bl. a. genom att införa kreditrestriktioner och höja ränteläget sökt bromsa upp en alltför häftig konjunkturuppgång. Om man ser landet som en helhet är dock konjunkturbilden mycket splittrad. I Norrbotten t. ex. är arbetslösheten större än på många år. I somras när bankoutskottet besökte länet redovisades från länsstyrelsen att Norrbotten hade omedelbart behov av 12 000 nya arbetstillfällen. Även vid statsutskottets Norrbottensresa i september redovisades likvärdiga siffror om arbetslösheten i länet.

Arbetslöshetssiffrorna i Norrbotten är mycket högre än i övriga Norrlandslän, som dock känner arbetslösheten besvärande. Antalet arbetsökande i Norrbotten beräknas uppgå till samma eller högre antal än de arbetsökande i de övriga Norrlandslänen sammantagna. Länsutredningen 1967 för Norrbotten med arbetsnamnet BD-80 har följts upp med en lokaliseringpolitisk målsättning om utvecklingen i länet. I denna målsättning räknas med att 40 000—50 000 personer före år 1980 måste lämna länet för att få sysselsättning, även om den lokaliseringpolitiska målsättningen med ca 17 000 nya arbetstillfällen i Norrbotten före 1980 blir verklighet. Tyvärr har mycket litet positivt hänt i fråga om ökad sysselsättning under senare år, och med varje månad som går utan aktiv handling från statsmakternas sida blir BD-80:s målsättning om 17 000 nya arbetstillfällen svårare att uppnå.

Utflyttningen däremot beräknas i år uppgå till ca 8 000 personer eller ungefär dubbla årsmedeltalet enligt målsättningen.

Enigheten inom såväl politiska som fackliga organisationer i Norrbotten om att kraftfulla åtgärder måste till för en förbättring av länets sysselsättningsmöjligheter är total. Vi i Norrbotten vet att

länet är i högsta grad beroende av rikspolitiska beslut, om näringsutvecklingen i länet skall bli positiv. Staten är länets största ägare och företagare och länets nordliga läge gör oss mycket beroende av en aktiv lokaliseringpolitik. Befogad kritik kan riktas mot regeringen för de otillfredsställande åtgärder som vidtagits för att förbättra de stadigvarande sysselsättningsmöjligheterna för länets folk. Ökad sysselsättning är främst beroende av näringslivets utveckling. Statsmakterna har möjlighet att på en mångfald områden vidtaga åtgärder, som ger näringslivet i landsändan bättre utvecklingsbetingelser. Jag kan nämna åtgärder inom den allmänna näringspolitiken, skattepolitiken, transportpolitiken, jordbrukspolitiken samt inom lokaliserings-, regional- och glesbygdspolitiken. Jag vill med skärpa framhålla att det brådskar med åtgärder, om länets folk skall få förnyad framtidstro.

Inför valet 1968 lovade socialdemokraterna att deras politik skulle tillföra länet de i målsättningen angivna 17 000 nya arbetstillfällena. Statsministern framhöll också efter valet att det var på sin näringspolitik socialdemokraterna vann valet. I Norrbotten vill vi gärna tro att regeringspartiet avser att förverkliga de paroller med vars hjälp socialdemokraterna fick väljarflertalets förtroende. Det är hög tid för aktiv och kraftfull handling från regeringen om löftena skall bli verklighet.

Med åberopande av det anförda anhallar jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidtaga för att målsättningen 17 000 nya arbetstillfällen i Norrbotten före 1980 skall bli verklighet?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog

§ 30

Interpellation ang. befrielse för hörselskadade från skyldighet att erlägga TV-licensavgift

Ordet lämnades på begäran till

Herr JOHANSSON i Skärstad (cp), som yttrade:

Herr talman! Trots att många åtgärder vidtagits krävs det i framtiden omfattande insatser för att underlätta situationen för dem som är handikappade psykiskt eller fysiskt. Ur jämlikhets-synpunkt är det nödvändigt att samhället engagerar sig för att de som är handikappade skall få ut så mycket som möjligt av sin tillvaro.

För dem som är döva eller hörselskadade har tillkomsten och spridningen av film och television varit av mycket stor betydelse. Den som är döv eller allvarligt hörselskadad kan inte utnyttja den relativt billiga radion utan måste, om han skall få del av vad som sänds i etermedia, anskaffa TV-mottagare. De textade programmen i televisionen uppskattas mycket av de döva.

Eftersom anskaffande av TV-mottagare är förenat med betydande kostnader är det enligt min mening motiverat att man genom befrielse från TV-licens underlättar för de döva att inneha TV-mottagare. Detta är vidare angeläget då de döva i många fall har små inkomster och lever under knappa ekonomiska omständigheter. I motion nr II: 90 1968 hemställdes att döva och hörselskadade personer skulle befrias från skyldigheten att lösa TV-licens vid innehav av televisionsapparat. Statsutskottet anförde om motionen i sitt utlåtande nr 98 bl. a. följande:

»Utskottet har i andra sammanhang (jfr bl. a. SU 1961: 9 p. 3 och 1968: 9 p. 3) då det gällt att för en speciell grupp åstadkomma befrielse från eller nedsättning av affärsverkens avgifter ställt sig avvisande under hänvisning till bl. a. det merarbete och de olägenheter i ad-

ministrativt hänseende sådan nedsättning eller avgiftsbefrielse skulle innebära. I förevarande fall synes dock vissa skäl kunna anföras för dylika åtgärder. Utskottet vill därför inte motsätta sig att en prövning i en eller annan form kommer till stånd rörande de praktiska och ekonomiska möjligheterna att åstadkomma en hel eller partiell avgiftsbefrielse för berörda grupper. Vad utskottet sålunda anført bör av riksdagen ges till känna för Kungl. Maj:t.»

Med hänvisning till det anförda hemställes om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande fråga:

Är statsrådet villig framlägga förslag om att döva och hörselskadade befrias från skyldigheten att lösa TV-licens vid innehav av TV-mottagare?

Denna anhållan bordlades.

§ 31

Interpellation ang. åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog

Ordet lämnades på begäran till

Herr PERSSON i Heden (cp), som yttrade:

Herr talman! Under den senaste tiden har stora områden i västra och södra Sverige drabbats av svåra stormskador bl. a. på skog och byggnader samt på el- och telefonnätet. Det torde vara berättigat att påstå, att den hårda stormen vållat den största naturkatastrofen i vårt land på många decennier.

Allt tyder på att stormfällningarna i skogen inom de värst drabbade områdena motsvarar flera årsavverkningar. Många skogsägare har förlorat mer än halva sitt skogskapital. Tack vare att stormfällningarna inträffat i början av avverkningssäsongen finns möjligheter att något begränsa de ekonomiska verkningarna. Ändå kommer åtskilliga skogs-

Interpellation ang. beskattningen av jordbrukstraktorer

ägare att få vidkännas betydande förluster.

Både med hänsyn till den ekonomiska situationen för ett stort antal enskilda och av samhällsekonomiska skäl måste det anses angeläget och nödvändigt att sätta in åtgärder från samhällets sida för att begränsa dessa förluster. En effektiv åtgärd torde vara att medge tillfälligt vidgad rätt till insättning på skogskonto. Sådant medgivande har tidigare lämnats i samband med stormfällningar på olika håll i landet under åren 1955, 1956, 1966 och 1967.

Om denna möjlighet ges uppmuntras de drabbade skogsägarna att upparbeta och försälja det onormalt stora virkesuttaget redan under innevarande avverkningsssäsong. Följdskadorna som lätt uppkommer vid längre lagring av virket kan därigenom undvikas. Skogsägarna får också ökade möjligheter att reservera virkesinkomsterna för nödvändiga nyplanteringar och andra skogsvårdande åtgärder.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande fråga:

Ämnar statsrådet lägga fram något förslag om vidgad rätt till insättning på skogskonto i fråga om inkomst av skog som stormfällts under år 1969, i likhet med vad som tidigare skett vid mera omfattande stormfällningar?

Denna anhållan bordlades.

§ 32

Interpellation ang. beskattningen av jordbrukstraktorer

Ordet lämnades på begäran till

Herr JONASSON (cp), som yttrade:

Herr talman! Riksdagen fattade i våras beslut om införande av traktorskatt. I fråga om jordbrukstraktorer var meningarna delade. Enligt regeringsför-

slaget, som också kom att ligga till grund för riksdagens beslut, skulle alla sådana traktorer beläggas med skatt om 200—300 kronor beroende på tjänstevikt. En minoritet i utskottet och i kammarna förordade däremot skattefrihet för traktorer, som inte alls eller i mycket liten utsträckning används för transporter på allmän väg, och beskattning av övriga jordbrukstraktorer efter tjänstevikt med 100—300 kronor.

Riksdagsmajoritetens ställningstagande har vållat en häftig opinionsstorm bland jordbrukarna. I första hand har man reagerat mot skattens storlek men också mot fördelningen mellan olika traktorägare. Från jordbrukarhåll hävdas sålunda, att skatten inte står i rimlig proportion till jordbrukstraktorernas genomsnittliga användning för landsvägstransporter. Myndigheternas långa dröjsmål med att utfärda tillämpningsföreskrifter har blivit en ytterligare anledning till missnöje.

Till grund för propositionen och riksdagsbeslutet låg ett betänkande från bilskatteutredningen. Skatten avsågs följa den s. k. kostnadsansvarighetsprincipen, som skall tillämpas för motorfordonsbeskattningen som en följd av 1963 års beslut om trafikpolitiken. Departementschefens förslag innebar dock en ökning av skatteuttaget på traktorer i förhållande till utredningsförslaget. Några ytterligare undersökningar som kunde anföras som stöd för en skärpning av beskattningen för denna fordonskategori presenterades dock inte i propositionen. Departementschefen medgav också i sin proposition att hans förslag i hög grad utformats efter schablonmässiga grunder.

Sedan riksdagen fattade sitt beslut har Jordbrukets utredningsinstitut utfört ganska omfattande kartläggningar av traktor användningen i jordbruket. Dessa beräkningar ger klart vid handen, att de skönmässigt satta skattesatserna på 200 och 300 kronor för alla traktorer är alldeles för höga, om skatten skall

Interpellation ang. förbättring av vägförbindelserna med Norge

grundas på kostnadsansvaret för vägsplitaget. Utredningsinstitutets beräkningar tyder på att skatteuttaget blir omkring tio gånger för stort.

I det enskilda fallet blir utfallet av den schablonmässigt satta skatten slumpartat eftersom användningen av traktorer för transporter på allmän väg varierar mycket kraftigt.

Några skäl för att utforma traktor-skatten efter andra principer än övrig fordonsbeskattning torde knappast finnas. Utan tvekan måste därför de nu framlagda undersökningarna tillmätas stor vikt. I sin nuvarande form kommer traktorskatten närmast att fungera som en skönmässig uttaxering från jordbruket av ett visst belopp. I det enskilda fallet får den konsekvenser som i många fall är direkt störande för rättskänslan.

De nu framlagda undersökningsresultaten talar därför otvivelaktigt starkt för en omedelbar omprövning av principerna för den beslutande traktorbeskattningen. Praktiska möjligheter bör också finnas att göra detta innan den nya förordningen börjar tillämpas vid årsskiftet.

Med hänvisning till vad som anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande fråga:

Avser statsrådet att mot bakgrund av nu tillgängliga uppgifter om användningen av jordbrukstraktorer lägga fram förslag om en revidering av principerna för den tidigare beslutade traktorbeskattningen?

Denna anhållan bordlades.

§ 33

Interpellation ang. förbättring av vägförbindelserna med Norge

Ordet lämnades på begäran till

Herr JONASSON (cp), som yttrade:
Herr talman! Under senare år har ett

stort antal företagsnedläggelser ägt rum i Värmland. Nya företag har igångsatts men det har skett i alltför liten omfattning. Det är därför angeläget att åtgärder vidtages i syfte att stärka näringslivet i denna del av landet. Därvid måste bl. a. en upprustning av kommunikationerna komma till stånd. Förbättringarna i detta avseende bör innefatta en förstärkning av vägförbindelserna med isfri hamn i Norge. Härigenom skulle också kontakterna mellan broderfolken stärkas. Tanken på mellanriksvägar har aktualiserats i olika sammanhang. Sålunda har Nordiska rådet rekommenderat berörda regeringar att dels bygga ut E18 till högre standard, dels förbättra riksväg 261 på sträckan Arvika—Kongsvinger, dels ock utreda möjligheterna att genom punktvisa förbättringar höja standarden på vägen Mora—Malung—Stöllet—Torsby—Kongsvinger, så att den lämpar sig även för relativt tung trafik.

Nordiska rådets trafikutskott anser inte nuvarande vägstandard i området motsvara de förhoppningar som ställs på vidgade kontakter och handel mellan länderna. En förstärkning av transportresurserna bör komplettera den eftersträvade utbyggnaden av det ekonomiska samarbetet, framhåller rådet i sin rekommendation.

Enligt min mening är det angeläget att en mellanriksväg kommer till stånd och att detta sker utan onödigt dröjsmål.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidtaga i anledning av Nordiska rådets rekommendation angående bättre vägförbindelser mellan Norge och Sverige?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. tillskapande av en opinionsnämnd för film

§ 34

Interpellation ang. bestridandet av kostnaderna för drift av icke lönsamma busslinjer

Ordet lämnades på begäran till

Herr JOSEFSON i Arrie (cp), som yttrade:

Herr talman! Riksdagen uttalade år 1963 att landets alla delar skall ha en tillfredsställande trafikförsörjning. Det ökande antalet personbilar har emellertid medfört att det är förenat med allt större svårigheter att på ett lönsamt sätt bedriva kollektiv trafik. För att trafiken skall kunna bibehållas i de glesare befolkade delarna av landet bör det allmänna täcka uppkomna förluster. Det sker för närvarande dels genom anslaget Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer m. m., dels genom anslaget Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer. Nämnda anslag uppgår under innevarande budgetår till 215 000 000 respektive 9 935 000 kronor. Det till busstrafiken utgående bidraget motsvarar inte föreliggande behov. Framställningar i riksdagen angående en höjning har avslagits under hänvisning till bussbidragsutredningen.

På senare tid har det bl. a. i Malmöhus län förekommit att statens järnvägar ställt som villkor för fortsatt drift av icke bärkraftiga busslinjer att berörda kommuner medverkar till att täcka förlusterna. Detta är inte en tillfredsställande ordning. Det får anses vara statens uppgift att via statsbudgeten svara för dessa kostnader. Särskilt med tanke på det arbete som pågår inom bussbidragsutredningen är det anmärkningsvärt att statens järnvägar uppträder på detta sätt. Tillvägagångssättet kan leda till att linjer läggs ner innan det förbättrade statsstödet som skulle kunna rädda dem har införts. Resultatet av nämnda utredning borde ha avvaktats innan åtgärder av denna art aktualiserats.

Med hänvisning till vad som här anförts anhåller jag om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Anser statsrådet det rimligt att statens järnvägar ställer krav på berörda kommuner om bidrag för drift av busslinjer under pågående utredningsarbete?

Denna anhållan bordlades.

§ 35

Interpellation ang. tillskapande av en opinionsnämnd för film

Ordet lämnades på begäran till

Fru JONÄNG (cp), som yttrade:

Herr talman! När det gäller förhållandet massmedia—individ finns förutom lagstiftning som gäller press och radio-TV nämnder som dels granskar kontroversiella framställningar i press och radio, dels skyddar den enskilda människans intressen.

När det gäller pressetiken finns regler som skyddar den enskilda människan mot onödigt lidande som kan förorsakas av oriktiga artiklar eller artiklar som skadar genom sin ofullständighet. Från den 1 november i år inrättas en tjänst som allmänhetens pressombudsman, vars uppgift är att dels på eget initiativ hos Pressens opinionsnämnd påtala brott mot god publicistisk sed, dels mottaga klagomål från envar som anser att ett visst tidningsmeddelande utgör sådant brott. Radionämnden kan i stort sett ses som en motsvarighet till Pressens opinionsnämnd.

När det gäller filmverksamhet saknas såväl lagstiftning som opinionsnämnd. Oskyldiga människor kan utpekas för brott av olika slag utan att det beivras och utan att de får upprättelse. Anklagelserna kan drabba såväl levande som döda. Vi har exempel på detta i svensk film under senare tid.

Interpellation ang. talpedagogutbildningen

Även om dylika anklagelser är tämligen sällsynta kan de tänkas öka med den nya filminriktningen mot en i och för sig mycket önskvärd större samhällsorientering och större engagemang i samhällsdebatten. Risken för rättskränkningar ökar.

Filmcensurutredningen anser att om vuxencensuren avskaffas bör en särskild lagstiftning om ansvaret för missbruk av yttrandefriheten i film komma till stånd och utformas i likhet med tryckfrihetsförordningen för pressen och radioansvarighetslagen för radio-TV.

Vid sidan om denna eventuella lagstiftning behövs emellertid en filmens opinionsnämnd som komplement, i likhet med de opinionsnämnder som finns för pressen och radio-TV.

Med hänvisning till det anförda hemställas om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd medverka till att en opinionsnämnd för film kommer till stånd, i likhet med vad som gäller för pressen och för radio-TV?

Denna anhållan bordlades.

§ 36

Interpellation ang. talpedagogutbildningen

Ordet lämnades på begäran till

Herr WENNERFORS (m), som yttrade:

Herr talman! 1965 års musikutbildningskommitté framlade 1963 ett förslag till utbildning av talpedagoger (logonomer). Att över huvud taget ett förslag i denna fråga nu finns är tillfredsställande. Behovet har länge dokumenterats och dessutom ökat under de allra senaste åren. I vår tid upplever vi det talade ordet som ett mycket viktigt kommunikationsmedel och som en av grundförutsättningarna för att demokratin på alla områden skall kunna fun-

gera och fördjupas. F. d. statsministern Tage Erlander har i en avskedsintervju påmint om att en numera bortgången amerikansk politiker vid ett tillfälle beskrev demokratin som en styrelseform genom samtal.

Allt fler människor deltar i dag i debatter, konferenser och sammanträden där krav ställs på att kunna framlägga synpunkter och förslag i korta koncisa repliker eller i längre anföranden. Kraven i övrigt på talaren av i dag blir allt större. Radio och TV ställer speciella krav. Nya former inom bl. a. undervisning, teater och konsertväsen har ytterligare aktualiserat att de som är verksamma inom dessa yrkesområden får en grundlig, mångsidig och delvis nyorienterad röst- och talutbildning.

Inom den svenska folkbildningsverksamheten har länge funnits ett stort behov av lärare och handledare till kurser i talteknik och talträning. Den snabbt expanderande vuxenutbildningen gör behovet än större.

I många enskilda företag har ävenledes behovet av talpedagoger dokumenterats. Särskilt i arbetsledarutbildningen och i utbildningen av instruktörer och utbildare har ämnet »Muntlig framställning» fått ett allt större utrymme. Självfallet måste utvecklingen i frågorna rörande arbetsplatsdemokratin ytterligare öka behovet av utbildning i talteknik. Således kommer även denna samhällssektor att medverka till ökad efterfrågan på talpedagoger.

Här gäller det inte behovet av yrkesmän som är specialister på talfel, röstkomplikationer o. d. Här gäller det inte en utpräglad estetisk insats och inte heller någon form av musiklärarutbildning. Allt detta behövs också, men det behov som kanske alldeles särskilt framträder som stort är behovet av talpedagoger inom allmänna sektorn. Frågor om utbildningen av talpedagogerna har tidigare aktualiserats i riksdagen. Därvid hänvisades till att frågan var under

**Interpellation ang. åtgärder för att trygga medborgarnas säkerhet till liv och lem —
Interpellation ang. förstärkning av väderlekstjänstens jourtjänst**

utredning. Utredningsarbetet är nu sedan länge avslutat. Det finns all anledning att efterlysa åtgärder.

Utbildningskommittén föreslår att talpedagogutbildningen med inriktning på »den allmänna sektorn» skall läggas under styrelsen för musikhögskolorna. Detta synes mig vara en anordning som man kan vara tveksam om. Talpedagogutbildningen har enligt min mening starkare anknytning till lärarhögskolornas inriktning. Så mycket mera lämpliga framstår lärarhögskolorna, då utbildningen av logoped och logoped-assistenter sedan flera år bedrivits vid dessa skolor.

Med hänvisning till det anförda anhallen jag att till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Är herr statsrådet beredd att under höstriktsdagen framlägga förslag till permanent talpedagogutbildning?
2. Är herr statsrådet beredd att uttala sig för att talpedagogutbildningen bör inordnas i lärarhögskolornas verksamhet?

Denna anhållan bordlades.

§ 37

Interpellation ang. åtgärder för att trygga medborgarnas säkerhet till liv och lem

Ordet lämnades på begäran till

Herr RINGABY (m), som yttrade:

Herr talman! Har herr justitieministern uppmärksammat det djupt oroande i att våldsdåden mot inte minst gamla och handikappade människor ökat starkt under den senaste tiden? Av skräck för rån, misshandel och mord vågar gamla snart inte vistas utomhus och känner sig inte ens trygga i sina egna hem. I jämlikhetens intresse är det helt otillfredsställande att bristande

möjligheter att själv försvara sig mot övergrepp skall vara avgörande orsak till människors otrygghet. Med anledning av detta vill jag till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet ställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att snarast vidtaga åtgärder i syfte att öka inte minst äldre och försvarslösa människors trygghet till liv och lem?

Denna anhållan bordlades.

§ 38

Interpellation ang. förstärkning av väderlekstjänstens jourtjänst

Ordet lämnades på begäran till

Herr ÅBERG (fp), som yttrade:

Herr talman! De svåra stormar som i september drabbade västra Sverige krävde minst tio dödsoffer och vållade materiella skador för flera hundra miljoner kronor. Särskilt den första kom utan egentlig förvarning. Skadorna blev därigenom större än om säkerhetsåtgärder hade kunnat sättas in i tid.

Stormens verkningar visar på brister i den allmänna väderlekstjänstens jourtjänst. Rapporter inkommer till SMHI:s jourtjänst från de olika väderleksstationerna var tredje timme. Väderlekstjänstens meteorologjour upphör dock kl. 22.00 och återupptas först kl. 5.00. Den väderleksrapport som går ut i radion kl. 21.50 bygger på de observationer som lämnas kl. 19.00. Då jouren återupptas kl. 5.00 görs en prognos upp bl. a. på de observationer som lämnats kl. 4.00. Väderleksrapporten går ut över radion kl. 6.30. Någon bemannad jourtjänst från den allmänna väderlekstjänstens sida finns alltså inte under sju timmar om dygnet. I det första aktuella fallet samverkade olyckliga omständigheter. Det som från början såg ut att bli ett vanligt oväder utvecklades till svår

Interpellation ang. åtgärder mot ungdomsbrottsligheten — Interpellation ang. befrielse för kristna och andra ideella organisationer från arbetsgivaravgift

storm, och varning för denna kom inte ut i tid.

En förbättrad bevakning skulle givetvis komma till stånd om SMHI:s jourtjänst kunde uppehållas dygnet runt för att ta vara på de informationer som kommer in under natten. Ordinarie väderleksrapporter sänds ju inte i radio nattetid, men vid särskilt kritiska lägen borde möjlighet finnas att i nattradion varna för oväder. Jourhavande meteorolog skulle då genom telefonkedjor etc. kunna larma hamnar, brandkår, larmcentraler etc. även nattetid.

Stormen drabbade främst Västkusten. Skadeverkningarna där kunde sannolikt ändå begränsas, då Göteborgs och Bohus län som enda län upprättat särskild beredskap mot katastrofer. Det finns en utprövad rutin för verksamhetens igångsättning och funktion, och denna fungerade också under stormdygnet.

Med hänvisning till vad här anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Är statsrådet villig medverka till att väderlektjänstens jourtjänst förstärks, så att stormvarning eller annat larm kan utfärdas i så god tid att stormskador i större utsträckning kan motverkas?

Denna anhållan bordlades.

§ 39

Interpellation ang. åtgärder mot ungdomsbrottsligheten

Ordet lämnades på begäran till

Herr WERNER (m), som yttrade:

Herr talman! Man brukar säga att graden av ett samhälles civilisation kan bedömas med ledning av det sätt på vilket de äldre i samhället behandlas. I åldriga kulturer hyser man djup vörd-

nad för ålderdomen och behandlar sina gamla med respekt. I vårt land tycks utvecklingen gå åt rakt motsatt håll. Något rårare än de under den senaste tiden förekommande morderna, dråpen och misshandelshistorierna med äldre personer som hjälplösa offer kan man knappast tänka sig. Visserligen finns konsumtion av alkoholhaltiga drycker ofta med i bilden, men de kan endast ha betydelse som utlösande faktor. Bakom handlingarna spårar man ett djupt förakt för människovärdet. Särskilt tycks de äldre och orkeslösa nedvärderas.

Det allra allvarligaste är att gärningsmännen är ungdomar. De är alltså representanter för den generation som skall axla samhällsansvaret om några år. Man måste fråga sig, om de som redan nu bär detta ansvar är utan skuld till det inträffade och om inte de högsta ansvariga instanserna i riket borde söka komma till rätta med den grova anda som ligger bakom den brutala ungdomsbrottsligheten.

Med stöd av det anförda hemställes om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser herr statsrådet vidtaga i avsikt att komma till rätta med den allt grövre anda som präglar ungdomsbrottsligheten?

Denna anhållan bordlades.

§ 40

Interpellation ang. befrielse för kristna och andra ideella organisationer från arbetsgivaravgift

Ordet lämnades på begäran till

Herr FRIDOLFSSON i Stockholm (m), som yttrade:

Herr talman! År 1968 föreslogs i propositionen 77 att arbetsgivare skulle erlägga arbetsgivaravgift om 1 procent av

Interpellation ang. befrielse för kristna och andra ideella organisationer från arbetsgivaravgift

utgivna löner i pengar eller naturaför-måner i form av kost eller bostad. Re-geringsförslaget drevs igenom i riksdagen under borgerligt motstånd. Såväl år 1968 som under innevarande år har de borgerliga invändningarna bl. a. gällt den belastning som arbetsgivaravgiften innebär för icke kommersiella samman-slutningar, såsom de kristna och ideella organisationerna.

Mot bakgrunden av de hittills nedslä-ende resultaten av de borgerliga strä-vandena i denna fråga anser jag det nödvändigt att ånyo aktualisera den. Det är nämligen ett obestridligt fak-tum att kristna och ideella organisa-tioner har mycket små möjligheter att kompensera sig för genom arbetsgivar-avgiften åsamkade merutgifter. Det fö-refaller dessutom ytterst märkligt att insamlade medel till exempelvis mis-sionsverksamhet skall gå till statskas-san. De kristna och ideella organisa-tionernas ekonomiska börda, som re-dan blivit tung nog genom den all-männa fördyringen, ökar därigenom på ett högst onödigt och beklagligt sätt. Det ligger nära till hands att dra paral-leller med frågan om katolska kyrkan i Stockholm och investeringsavgiften, där vi från moderata samlingspartiets sida med stöd av övriga borgerliga par-tier sökte få beslut om dispens till stånd.

Regeringens kallsinniga hållning i den frågan betecknas av många — inte minst av utländska bedömare — såsom föga hedervärd. Att nu med hänvisning till gränsdragningssvårigheter tillbaka-visa kravet på slopande av arbetsgi-varavgift för kristna och andra ideella organisationer torde enligt min mening vara lika illa — ja, värre eftersom re-gionala arbetsmarknadshänsyn knap-past kan göra sig gällande i detta fall. För att belysa min inställning vill jag nämna ett tidigare här i kammaren an-vänt exempel, nämligen Svenska mis-sionsförbundet. Arbetsgivaravgiften in-

nebar för dess räkning en merkostnad på ca 200 000 kronor om året, som allt-så går till statskassan. Därigenom drab-bas bl. a. den missionsverksamhet som kan betraktas som direkt u-landshjälp. Sådana konsekvenser av arbetsgivarav-giften kan väl knappast vara förenliga med den svenska statens intressen?

Med hänvisning till det anförda an-håller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansde-partementet få ställa följande fråga:

Är herr statsrådet beredd medverka till att arbetsgivaravgiften slopas för kristna och andra ideella organisatio-ner?

Denna anhållan bordlades.

§ 41

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 109, med förslag till lag om vissa rättigheter för statslösa personer och politiska flyktingar,

nr 118, med förslag till lag om förbud mot professionell boxning m. m.,

nr 119, med förslag till lag om änd-ring i giftermålsbalken m. m.,

nr 120, med förslag till lag om änd-ring i kommunalskattelagen den 28 sep-tember 1928 (nr 370), m. m.,

nr 121, angående ett statligt förvalt-ningsbolag, m. m.,

nr 122, angående Vänerns och Vät-terns förbindelse med västerhavet,

nr 123, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, samt

nr 124, med förslag till lag om änd-ring i ärvdabalken, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 42

Tillkännagavs, att bankoutskottet jäm-likt 21 § riksdagsstadgan anmält, att till utskottet inkommit

från fullmäktige i riksbanken dels framställning angående nybyggnad för riksbankens huvudkontor, dels framställning angående ombildande av vissa ordinarie tjänster i riksbanken, samt

från riksdagens revisorer framställning angående omorganisation av revisorernas kansli.

Dessa anmälningar bordlades.

§ 43

Anmäldes följande motioner:

nr 1222, av fru *Holmqvist* och herr *Björk* i Påarp, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 117, med förslag till lag om ändring i lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, m. m.,

nr 1223, av herr *Sjöholm m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 118, med förslag till lag om förbud mot professionell boxning m. m., och

nr 1224, av herr *Holmberg m. fl.*, i anledning av riksdagens revisorers framställning angående förvaltningen av vissa kungl. slott, m. m.

Dessa motioner bordlades.

§ 44

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts 16 enkla frågor, nämligen av:

herr *Clarkson* (m), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av penningförfalskning,

herr *Sjöholm* (fp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående konsekvenserna av automobilskattens uppdelning på terminer i vissa fall,

herr *Andersson* i Örebro (fp), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående lagstiftning om

rätt för köpare att annullera kontrakt som slutits vid s. k. dörrförsäljning,

herr *Källstad* (fp), till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet angående urvalsmetoden för tillträde till de spärrade linjerna vid fackhögskolor och universitet,

herr *Antby* (fp), till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog,

herr *Börjesson* i Falköping (cp), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående förbättrad beredskap mot stormkatastrofer,

herr *Hermansson* (vpk), till hans excellens herr statsministern angående materiellt stöd till Demokratiska Republiken Vietnam och Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering,

herr *Magnusson* i Borås (m), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog,

herr *Stridsman* (cp), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående sysselsättningsfrämjande åtgärder i Tornedalen,

herr *Gustafsson* i Stenkyrka (cp), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående förbättring av kommunikationerna mellan Gotland och fastlandet,

herr *Jonasson* (cp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående tillämpningsföreskrifterna till traktorskatteförordningen,

herr *Jonasson* (cp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående lättnad i beskattningen av vissa fastigheter,

fröken *Wetterström* (m), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av sedelförfalskning,

herr *Wennerfors* (m), till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepar-

tementet angående åtgärder för att främja simkunnigheten,

herr *Wennerfors* (m), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående tillsättande av en expertgrupp för lösande av zigenarnas problem, samt

herr *Magnusson* i Nennesholm (cp), till herr statsrådet och chefen för fi-

nansdepartementet angående omprövning av beskattningen av traktorer.

§ 45

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 11.43.

In fidem

Sune K. Johansson

Fredagen den 17 oktober

Kl. 14.00

§ 1

Föredrogs en från herr Bengt Olof Norling, som den 21 maj 1969 valdes till suppleant för fullmäktigen i riksbanken herr Per Valfrid Åsbrink för valperioden 1969—1972, inkommen skrivelse med anhållan om befrielse från nämnda uppdrag.

Kammaren biföll denna anhållan och beslöt att med anledning härav val av suppleant för en fullmäktig i riksbanken i stället för den sålunda avgångne skulle i föreskriven ordning anställas.

§ 2

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till lagutskott propositionerna:

nr 109, med förslag till lag om vissa rättigheter för statslösa personer och politiska flyktingar,

nr 118, med förslag till lag om förbud mot professionell boxning m. m., och

nr 119, med förslag till lag om ändring i giftermålsbalken m. m.;

till bevillningsutskottet propositionen nr 120, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

till statsutskottet propositionerna:

nr 121, angående ett statligt förvaltningsbolag, m. m., och

nr 122, angående Vänerns och Vätterns förbindelse med västerhavet; samt

till bevillningsutskottet propositionen nr 123, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobils katt.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts å bordet vilande proposition nr 124, med förslag till lag om ändring i ärvdabalken, m. m., hänvisades propositionen, i vad avsåg ändring i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt, till bevillningsutskottet och i övrigt till lagutskott.

§ 3

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet följande vid utskottets anmälningar jämlikt 21 § riksdagsstadgan fogade, å bordet vilande framställningar, nämligen

från fullmäktige i riksbanken dels angående nybyggnad för riksbankens huvudkontor, dels angående ombildande av vissa ordinarie tjänster i riksbanken, samt

från riksdagens revisorer angående omorganisation av revisorerernas kansli.

§ 4

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till konstitutionsutskottet motionen nr 1222; och

till lagutskott motionen nr 1223.

Vid föredragning av den å bordet vilande motionen nr 1224, i anledning av riksdagens revisorers framställning angående förvaltningen av vissa kungl. slott, m. m., hänvisades motionen, såvitt avsåg driften av affärsrörelserna vid Drottningholms slott och vid Gripscholms slott samt förvaltningen av Drottningholms kungsgård, till statsutskottet och i övrigt till konstitutionsutskottet.

§ 5

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda med då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Ahlmark* (fp), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående principerna för avvisning av zigenare,

herr *Andersson* i Örebro (fp), till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet angående upphävande eller begränsning av enskild persons lagliga möjlighet att anordna spel med spelautomat,

herr *Antonsson* (cp), till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena angående de svenska insatserna för återuppbyggnad i Vietnam,

herr *Antonsson* (cp), till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående ett effektivare försäkringsskydd mot skador på växande skog,

herr *Wedén* (fp), till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena angående regeringens inställning till frågorna om biståndet till Vietnam,

fru *Nettelbrandt* (fp), till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet angående de principer som tillämpas vid tillsättning av professurer,

fru *Nettelbrandt* (fp), till herr stats-

rådet och chefen för utbildningsdepartementet angående utbyggnaden av Frescatiuniversitetet,

herr *Källstad* (fp), till herr statsrådet och chefen för civildepartementet angående befrielse för kristna samfund m. fl. organisationer från arbetsgivaravgift,

herr *Gustavsson* i Alvesta (cp), till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet angående forskning rörande verkningarna av våld i film och televisionsprogram,

herr *Wiklund* i Stockholm (fp), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående åtgärder för att trygga säkerheten på allmänna platser,

herr *Hermansson* (vpk), till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena angående upprättande av diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering,

herr *Hermansson* (vpk), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående lättnader i den kommunala beskattningen,

fru *Marklund* (vpk), till herr statsrådet och chefen för industridepartementet angående sysselsättningskapande åtgärder i Norrlandslänen,

herr *Oskarson* (m), till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog,

herr *Gustafson* i Göteborg (fp), till hans excellens herr statsministern angående tillskapande av en rådgivande grupp för förhandlingarna beträffande Nordek,

herr *Mundebo* (fp), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående åtgärder för att minska boendekostnaderna,

herr *Jönsson* i Ingemarsgården (fp), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående sysselsättningskapande åtgärder i Norrland,

herr *Romanus* (fp), till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet angående öppethållande av butiker på söndagarna,

herr *Bohman* (m), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående ändringar i den s. k. Rhodesialagen,

herr *Börjesson* i Falköping (cp), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående förbättrad information om dödsbodelägaras möjligheter att skydda sig mot betalningsansvar för avliden persons skulder,

herr *Magnusson* i Borås (m), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående lättnader i kreditrestriktionerna, m. m.,

herr *Petersson* i Gäddvik (m), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående sysselsättningskapande åtgärder i Norrbotten,

herr *Johansson* i Skärstad (cp), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående befrielse för hörselskadade från skyldighet att erlagga TV-licensavgift,

herr *Persson* i Heden (cp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående åtgärder med anledning av höstens stormskador på skog,

herr *Jonasson* (cp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående beskattningen av jordbrukstraktorer,

herr *Jonasson* (cp), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående förbättring av vägförbindelserna med Norge,

herr *Josefson* i Arrie (cp), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående bestridandet av kostnaderna för drift av icke lönsamma busslinjer,

fru *Jonäng* (cp), till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet angående tillskapande av en opinionsnämnd för film,

herr *Wennerfors* (m), till herr stats-

rådet och chefen för utbildningsdepartementet angående talpedagogutbildningen,

herr *Ringaby* (m), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående åtgärder för att trygga medborgarnas säkerhet till liv och lem,

herr *Åberg* (fp), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående förstärkning av väderlekstjänstens jourtjänst,

herr *Werner* (m), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående åtgärder mot ungdomsbrottsligheten, samt

herr *Fridolfsson* i Stockholm (m), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående befrielse för kristna och andra ideella organisationer från arbetsgivaravgift.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 6

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:ts proposition nr 126, med förslag till lag om kommunalt partistöd, överlämnats till kammaren.

Denna proposition bordlades.

§ 7

Anmäldes följande motioner:

nr 1225, av herr *Börjesson* i Glömminge, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 99, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., och

nr 1226, av fru *Kristensson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 118, med förslag till lag om förbud mot professionell boxning m. m.

Dessa motioner bordlades.

§ 8

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden den 21 oktober—7 november 1969 för deltagande i International Federation of Agricultural Producers' generalförsamling i Tokyo.

Stockholm den 16 oktober 1969

Nils G. Åsling

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 9

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herr förste vice talmannen samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte talmännen tillsätta kammarens kanslipersonal, den 16 oktober 1969.

§ 1

I skrivelse den 23 september 1969 hade förste stenografen hos kammaren Hans Heimbürger anhållit om befrielse från uppdraget att vara föredragande i samtliga ärenden rörande kammarens stenografkår och maskinskrivare vid snabbprotokollet samt att under kammarens sekreterare självständigt avgöra frågor rörande organisationen av stenografkårens arbete.

Herrar deputerade beslöt dels bifalla den föreliggande framställningen, dels förordna förste stenografen hos kammaren Anders Norrman att från och med den 16 oktober 1969 mot ett uppdragstillägg beräknat efter 75 kronor per månad fullgöra ifrågavarande uppdrag.

§ 2

I skrivelse den 29 maj 1969 hade stenografen hos kammaren fru Majken Carlbom sagt upp sin anställning som lönegradsplacerad stenograf och sam-

tidigt ansökt om en arvodesbefattning som stenograf hos kammaren.

Herrar deputerade beslöt i anledning härav bevilja fru Carlbom partiell tjänstledighet för enskilda angelägenheter motsvarande 22,5 procent av lönegradsplacerad stenografs normalarbets-tid från och med den 16 oktober 1969 tills vidare.

§ 3

Herrar deputerade beslöt bevilja förste byråsekreteraren fru Brita Skoglund Vinell begärd tjänstledighet för enskilda angelägenheter från och med den 8 oktober 1969 tills vidare.

§ 4

I skrivelse den 6 oktober 1969 hade kanslisten hos kammaren fru Berit Gunnarson anhållit om tjänstledighet för enskilda angelägenheter från och med den 16 oktober 1969 tills vidare.

Herrar deputerade beslöt dels bevilja fru Gunnarson begärd tjänstledighet, dels förordna fru Ingrid Nordstrand att från och med den 15 oktober tills vidare med långtidsvikariatet uppehålla den av fru Gunnarson innehavda tjänsten som kanslist i lönegrad Ae 15 under den tid fru Gunnarson ej utövar denna.

In fidem

Sune K. Johansson

§ 10

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts tio enkla frågor, nämligen av:

fru *Kristensson* (m), till herr statsrådet Löfberg angående ordningen för överlämnande av förhandlingsuppdrag till statens avtalsverk,

herr *Carlshamre* (m), till hans excellens herr statsministern angående principerna för ansvarsfördelningen inom Sveriges Radio,

herr *Enskog* (fp), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående tidpunkten för fram-

läggande av proposition om Mälarledens fördjupning,

herr *Enskog* (fp), till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående ändring i bestämmelserna om den tidpunkt från vilken sjukpenning utgår,

fru *Ryding* (vpk), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående utredning om orsaken till att nyproducerade lägenheter står outhyrda,

herr *Boo* (cp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av sedelförfalskning,

herr *Romanus* (fp), till herr statsrådet Löfberg angående statliga myndigheters utannonsering av tjänster,

fru *Ryding* (vpk), till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet an-

gående skärpning av skyddsbestämmelserna för koloxidfarliga arbetslokaler,

herr *Jönsson* i Ingemarsgården (fp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående åtgärder för att hålla enskild person skadeslös vid fall av sedelförfalskning, och

herr *Enskog* (fp), till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet angående förfrågningar från företag om tillämpningen av den s. k. Rhodesialagen.

§ 11

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 14.13.

In fidem

Sune K. Johansson